

49073

T.C.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

YÜKSEKÖĞRENİM KREDİ ve YURTLAR
KURUMU'NA BAĞLI YURTLARDA KALAN BAYAN
ÖĞRENCİLERİN REKRASYON
(BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME)
SORUNLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
(Ankara İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Sibel ARSLAN

Yöneten
Yrd.Doç.Dr. Erdoğan YILMAZ

ANKARA-1996

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	iv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ ve AMAÇ.....	1
--------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER.....	3
I. REKREASYON KAVRAMI.....	3
A. Zaman.....	3
B. Boş zaman.....	8
C. Boş Zamanların Değerlendirilmesi.....	12
D. Rekreasyon	17
II. REKREASYON EĞİTİMİ.....	30
A. Ailede Rekreasyon Eğitimi.....	48
B. Okulda Rekreasyon Eğitimi.....	54
III. GENÇLİK VE REKREASYON.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL ve METOD.....	71
------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR	73
----------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA ve SONUÇ.....	110
ÖZET.....	122
YABANCI DİLDE ÖZET.....	123
KAYNAKLAR.....	124
EKLER.....	142
ÖZGEÇMİŞ.....	149

TABLÖLAR LİSTESİ

	SayfaNo
TABLO	
1. Kişisel Bilgiler.....	74
2. İlk-Orta-Lise Öğrenimi Süresince Yatılı	
Yurtta Kalma.....	75
3. Okuldaki Başarı Derecesi.....	76
4. Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi.....	76
5. Sahip Olunan Boş Zaman Süresi.....	77
6. Daha Fazla Boş Zamana Sahip Olma İsteği.....	77
7. İlk-Orta-Lise Öğrenimi Süresinde Rekreasyon	
Etkinliğine Katılım.....	78
8. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı.....	78
9. Yurtta Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreasyon	
Alışkanlıklarındaki Değişme.....	79
10. Yurtta Bulunan Etkinlik Türleri.....	79
11. Yurtta Katıldıkları Etkinlik Türleri.....	80
12. Yurtta Etkinliklere Yeterince Katılabilme Durumu.....	81
13. Yurtta Etkinliklere Katılamama Nedenleri.....	81
14. Yurtta İmkan Sağlandığında Katılmak İstenilen	
Etkinlik Türleri.....	82
15. Yurt Tesislerinin Yeterince Kullanılabilmesi	
İçin Gerekenler.....	83
16. Dışarıda Rekreasyon Etkinliklerine Katılım.....	83
17. Dışarıda Tercih Edilen Etkinlik Türleri.....	84
18. Dışarıdaki Etkinliklere Katılım Yeri.....	84
19. Rekreasyon Etkinliklerini Tercih Nedeni.....	85
20. Faaliyetlerin Bıraktığı Etki.....	86

21. Yetiştiiği Çevre İle Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Arasındaki İlişki.....	87
22. Yetiştiiği Çevre İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki.....	88
23. Yetiştiiği Çevre İle Yurtta Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreasyon Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişme Arasındaki İlişki.....	89
24. Öğrenim Gördüğü Lise Türü İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki.....	90
25. Öğrenim Gördüğü Lise Türü İle Yurdun Dışında Rekreasyon Etkinliğine Katılım Arasındaki İlişki....	91
26. Ekonomik Durum İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki.....	92
27. Ekonomik Durum İle Yurtta Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreasyon Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişmeler Arasındaki İlişki.....	93
28. Öğrenim Alanı İle Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Arasındaki İlişki.....	94
29. Öğrenim Alanı İle Sahip Olunan Boş Zaman Süresi Arasındaki İlişki.....	95
30. Öğrenim Alanı İle Boş Zamana Sahip Olma İsteği Arasındaki İlişki.....	96
31. Öğrenim Alanı İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki.....	97
32. Öğrenim Alanı İle Yurdun Dışında Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Arasındaki İlişki.....	98
33. Okuldaki Başarı Derecesi İle Sahip Olunan Boş Zaman Süresi Arasındaki İlişki.....	99
34. Okuldaki Başarı Derecesi İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki.....	100

35. Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki Görüşler İle Boş Zamana Sahip Olma İsteği Arasındaki İlişki.....	101
36. Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki Görüşler İle Yurttaki Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Arasındaki İlişki.....	102
37. Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki Görüşler İle Yurt Dışında Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Arasındaki İlişki.....	103
38. Yurttaki Kalma Süresi İle Yurtdışı Dışında Rekreasyon Etkinliğine Katılım Arasındaki İlişki.....	104
39. Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Daha Fazla Boş Zamana Sahip Olma İsteği Arasındaki İlişki.....	105
40. Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki.....	106
41. Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Yurt Dışında Rekreasyon Etkinliğine Katılım Arasındaki İlişki.....	107
42. Boş Zamana Sahip Olma İsteği İle Yurt Dışında Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Arasındaki İlişki.....	108
43. Öğrencilerin Yurttaki Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreasyon Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişmeler İle Yurtdışı Dışında Rekreasyon Etkinliklerine Katılımları Arasındaki İlişki.....	109

ÖNSÖZ

Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu çağımızda çok önemli yeri ve gerekliliği olan boş zamanların değerlendirilmesi için gerekli koşulları sağlayabilecek imkanlara ve sunulan imkanlardan yararlanacak büyük bir potansiyele sahiptir.

Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu bünyesinde değerlendirilecek boş zamanlar hem öğrenciler, hem eğitim sistemi açısından faydalı olacaktır.

Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlarda kalan bayan öğrencilerin rekreasyon (boş zaman değerlendirme) alışkanlıkları ve sorunlarını tespit etmek amacıyla hazırladığım YÜKSEKÖĞRENİM YURTLARINDA BARINAN BAYAN ÖĞRENCİLERİN REKREASYON (BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME) SORUNLARI konulu çalışmamda danışmanlığımı yapan Sayın Yrd.Doç.Dr. Erdoğan YILMAZ'a çalışmamın her safhasında bana yardımcı olan ve sık sık görüşlerini aldığım Hocam Sayın Suat KARAKÜÇÜK ve Arş.Gör. Sayın Zekiye BAŞARAN'a, çalışmama gösterdikleri ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Sibel ARSLAN

Ankara-1996

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ VE AMAÇ

Rekreasyon bugünün toplumlarında, boş zamanların artmasıyla orantılı olarak önemi ve değeri giderek artan bir olgudur. Rekreasyon; eğitim, ekonomik ve kültürel kalkınmayı desteklediği, çalışma verimini arttırdığı için önemli; beden ve ruh sağlığının korunması ve onarılması, yetişen nesillerin her açıdan geliştirilmesi ve sahip olunan boş zamanlarda fert ve toplum açısından zararlı davranışların yerleşmemesi için de gerekli bir olgudur.

Kişinin zorunlu uğraşları dışında kalan ve kullanma biçiminde tamamen özgür olduğu boş zamanlarında, herkese göre değişen amaç ve yöntemlerle yapılan etkinlikleri ifade eden rekreasyon; gelişmiş toplumlarda, hedefe ulaştıracak bir araç olmaktan çıkmış, bir amaç haline gelmiştir.

Çeşitliliği çok fazla olan (aktif-pasif, bireysel-grupsal, araçlı-araçsız, doğada-kapalı alanlarda, vb.) ve her kesime hitap edebilen (çocuk, genç, yaşlı, özürlü, çalışan, çalışmayan, öğrenci, bayan, erkek, vb.) rekreasyonun en önemli hedef alanlarından biri yükseköğrenim gençliğidir.

Her yıl sayıları biraz daha artan yükseköğrenim gençliğinin çok büyük bir bölümü, öğrenim süreleri boyunca ailelerinden ve yetiştikleri çevreden uzak olarak yaşamakta ve çoğunlukla da Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlarda kalmaktadırlar.

Bünyesinde dikkate değer ölçüde bir öğrenci kitlesi barındıran Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, rekreasyona ihtiyacı ve eğilimi olan dinamik bir potansiyele ve bu potansiyele cevap verebilmek için gerekli koşulları oluşturabilecek imkanlara sahiptir.

Bu düşünceden yola çıkılarak başlanan çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde rekreasyon kavramı ve özellikleri, eğitim ve gençlikle ilişkisi teorik olarak açıklanmaktadır. İkinci bölümde Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlarda kalan kız öğrencilerin, rekreasyon etkinliklerine katılım açısından yurt imkanlarından ne derecede yararlandıklarını ve beklentilerini belirten tablolar anket yöntemiyle oluşturulmuştur.

Araştırmanın amacı, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı kız öğrenci yurtlarının rekreasyon (boş zamanların değerlendirilmesi) açısından öğrencilerin beklentilerine ne ölçüde cevap verebildiğini, bu amaçla ne tür uygulamalar yapıldığını ve bu uygulamaların öğrencilere ne ölçüde ulaştığını belirlemek ve öneriler sunabilmektir.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

I. REKREASYON KAVRAMI

A. Zaman

İnsanı dünden bugüne taşıyan, toplumların geri kalmışlığının ya da ilerlemesinin nedeni; kimilerinin sonu gelmezcesine savurduğu, kimilerinin bir daha ele geçmez diye yarışircasına tasarruf yolları aradığı; rekreasyonun da içinde gerçekleştirildiği zaman Akşit ve Sanır'a göre; “olayların birbirini izlemesi, kimisinin olup geçmiş veya olmakta bulunması, kiminin daha sonra olacağı bilincinden doğan bir kavramdır”¹³. Benzer bir diğer tanımlamayla zaman; olayların birbirini izlemesine bakarak zihinde yaratılan ve yine olayların içinde sürüp gideceği düşünülen, başı sonu belli olmayan soyut kavramdır¹⁶. Zaman insanın sonsuzluk ölçüsüdür; bir yerden başka bir yere, bir deneyimden başka bir deneyime geçişinin ne kadar sürdüğüne dair geliştirdiği süredir⁵.

Zaman, onu ölçen gözlemciye bağlı, kişisel bir olgudur⁶⁷. Müşterek bir ölçütü yoktur. Herkes zamanı kendi usulünde ölçer³⁷. Şimdiye kadar zamanla ilgili doğal kabul edilen herşey insan düşüncesinin ürünüdür, görecelidir⁵.

Zaman algısını etkileyen birçok faktör vardır. Olayların birbiriyle zincirlenmesi, geçmiş anıların etkisi ve geleceğe yönelik arzu ve istekler saatle ölçülen gerçek zamanın, insan tarafından olduğundan daha kısa veya uzun olarak algılanmasına yol açar. İnsanların çoğu zamana bağlı olarak yaşarlar ama, herkes bu zaman sürelerini birbirinden farklı olarak algılar. Dersini iyice, etraflı olarak öğretmek için çabalayan bir öğretmene göre ders saati kısa gelir. Aynı ders saati, dersten sonra oyun zamanını sabırsızlıkla bekleyen bir öğrenciye göre ise uzun gelir. İyi zamanların uzamasını, kötü zamanların ise ksalmasını isteriz. Bu yüzden iyi zamanlar çabuk geçer, sıkıntılı zamanlar ise bitmek bilmez²⁷.

Kişilere göre farklı algılanan zaman, yine kişilere göre farklı değerler taşır. Kimilerine göre zaman, hayattır^{22,35,149}. Geçen zamanı yerine koymanın ve telafi etmenin imkanı yoktur. Zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmektir^{22,35}.

Drucker'a göre "en az bulunan", Lakien'e göre "temel" bir kaynaktır. Geri döndürülmesi ve yerinin doldurulması olanaksızdır^{34,106}. Mackenzie'e göre ise son derece değerli , "eşsiz" bir kaynaktır. Ama para gibi toplanamaz, hammadde gibi depolanamaz. İsteyerek ya da istenmeyerek harcanmak zorundadır. Zaman tekrar ele geçmeyen birşeydir. Chaplin Tyler'ın dediği gibi, "zaman hayattaki en acımasız, en katı elementtir"¹⁰⁶.

Zaman her meslekte bireyler üzerinde baskı yapan evrensel bir kaynaktır. Herkes zamanını akıllıca planlamak ve kullanmak zorundadır. Çünkü:

1- Zaman tasarruf edilemeyen,

2- Ödünç alınamayan, kiralanamayan,

3- Satın alınamayan,

Çoğaltılamayan,

4- Sadece kullanılan ve kaybedilen aktifimiz ve varlığımızdır.

Ayrıca; zamanı durdurmak mümkün değildir, sürekli olarak akar ve yitilir. Dünden bugüne gelen ve yarına giden, sürekli, geri dönmeyen tek yönlü akıştır⁵¹.

Dünyadaki bütün insanlara demokratik olarak verilmiş, herkesin eşit olarak sahip olduğu tek şey zamandır^{22,106}. Başarılı ve başarısız bütün insanların günleri 24 saat, haftaları yedi, ayları 30 gündür²². Sahip olunan zaman aynı olmasına karşın, bu pek az insan için yeterlidir. Ancak, zaman sorunun kendisi değil, sorun kişilerdedir. Yönetici, satıcı, sekreter, ev kadını, patron veya işçi olan

kişilerde. Yani sorun, zamanın ne kadar olduğunda değil, sahip olunan süre içinde neler yapıldığındadır¹⁰⁶.

Zamanını iyi kullanan bir insan hayatının kalitesini yükseltir ve geçen zamandan kendisi ve amaçları adına en iyi biçimde yararlanır²². Tıpkı öteki kaynaklar gibi zaman da çok etkili biçimde değerlendirilebilir veya boşa harcanabilir¹⁰⁶.

Orada burada vakit geçirmek için bahaneler arayan nice insanlara karşılık, niceleri de zamanı durdurmak istercesine sanki zamanla yarışır. Ne hazindir ki, zamanı hovardaca kullanan toplumlar en geri kalmış olanlardır¹⁴⁹. Zaman konusunda bilinçlenmiş, iş hayatını ve sosyal ilişkilerini bu bilinç ışığında düzenleyip yürütmeye koymuş toplumlar, diğerlerine göre daha ileri, daha gelişmişlerdir. Bu alanda araştırma yapan sosyologlar, ileri ülkeler ile geri ülkeler arasındaki en önemli farklardan birinin, "zaman" anlayışı olduğunda birleşmişlerdir³⁵.

Hayata atılan bir kimsenin, hangi meslekten olursa olsun, başarılı olmasında onun "zaman" anlayışının büyük rolü vardır. Bu nedenle gençliğe yetişme safhasında öğretilmesi gereken zorunlu bilgiler arasında "zaman"la ilgili olanları da öğretilmeli ve kazandırılmalıdır. Bu bilgi ve alışkanlıklar hayatın her anını verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak, kişinin başarısında birinci

derecede rol oynayacaktır. Bu bireyler için olduğu gibi, toplumlar için de böyledir³⁵.

Medeniyet, zamanı idrak ve takdirin serveti, zamanla birleştirilen insani gayretin ürünüdür³⁵.

Tarih boyunca kendilerinden iz bırakan büyük insanların, zamanı çok iyi kullandıkları görülmektedir. Bir Alman filozofun şu sözleri de bu gerçeği anlatır: "Alelade bir insan, zamanı nasıl bitireceğini düşünür, akıllı bir insan nasıl kullanacağını"^{35,149}.

Zamanı iyi kullanabilmek, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır⁸⁴.

Bu zaman birimlerini Megyeri şu şekilde gruplamıştır⁸²:

1- Temel ihtiyaçların giderilmesine ayrılan zaman (uyku, temizlik, giyinme, yemek yeme vb.),

2- Çalışma ve buna bağlı etkinlikler ve görevler için ayrılan zaman (iş, yolculuk, ödev, öğrenim için geçen süre vb.),

3- Serbest etkinliklere ayrılan zaman (eğlence, spor, dinlenme vb.),

4- Diğer etkinliklere ayrılan zaman.

Grazia'nın gruplaması ise şöyledir⁶²:

1- Çalışma zamanı,

2- Çalışmaya bağlı etkinliklere ayrılan zaman,

3- Yaşamı sürdürmeye yönelik etkinlikler,

4- Boş zaman.

Zamanla ilgili yapılan çalışmaların temelini, çalışma ve çalışma dışı zamanın oluşturduğu; çalışma dışı zamanın ise fizyolojik ihtiyaçlar, çalışma dışı zorunluluklar ve boş zaman olarak ayrıldığı görülmektedir.

B. Boş Zaman

Çalışma dışı zamanın bir bölümünü oluşturan boş zaman için çeşitli tanımlar yapılmıştır. Gökmen'e göre boş zaman "kişinin çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçlarını karşılamak dışında kalan zamandır"⁶². Güler'e göre "iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevler yerine getirildikten sonra, arta kalan zamandır". Birey bu zamanı kendi adına özgürce kullanma hakkına sahiptir⁶³.

Crandall boş zaman terimini "herhangi bir güdüye dayandırılan ihtiyaçlar için harcanan serbest zaman"³⁹ olarak tanımlarken, Tezcan "bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçebileceği bir etkinlikle uğraşacağı, bireyin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu zaman" olarak açıklamaktadır¹³⁵. Abadan ise "uyumak, yemek yemek, vücut temizliği yapmak, fakülteye gidip gelmek, ders veya bir işte çalışmak zamanı dışında kalan vakit" olarak belirtmektedir¹. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen Birinci Gençlik Şurasında ise boş zaman şu şekilde tanımlanmıştır: "Ferdin çalışma ve diğer görevlerinden arta kalan zaman içinde, serbestçe dinlenmesi, eğlenmesi, toplumsal başarı ya da kişisel gelişmesi için kullanacağı zamandır"⁹⁵. Boş zaman çağdaş özgür insanın çalışma günü sonunda, hafta sonunda, yıllık izninde ve emeklilik devresinde iş dışında kalan zamanı olarak da tanımlanmaktadır⁶³.

Tanımlar incelendiğinde, çalışma-iş dışında kalan zaman ile boş zamanın birbirleriyle bağlantılı olduğu görülmektedir. Ancak, çalışma ve boş zaman tarih boyunca değişik toplumlarda farklı anlamlar taşımıştır.

Eskiçağda İspanyollar için çalışma, köleliklerin en berbatı; Atina'da da kölelere özgü aşağılık bir uğraş sayılmaktadır.

Antik Yunan filozofları, özgür insanı alçaltan çalışmayı hor görmektedirler¹⁰³.

Batı kültürü uzun bir süre, çalışmayı özgür insana ve egemen sınıflara layık olmayan alçaltıcı bir görev olarak değerlendirmiştir. Ancak bu değer yargısı özellikle 1789 Fransız Sanayi Devrimi ile kökünden yıkılmış, çalışma ve girişimcilik ruhunu temel erdemler olarak belirleyen bir ahlak anlayışı kök salmaya başlamıştır¹³⁶. Öyle ki Fransız Devrimi'nin işlikleri, işçi kitlelerin hapsedildiği, yalnız erkeklerin değil, kadın ve çocukların da 12-14 saat zorla çalışmaya mahkum edildiği ideal çocuk islah evleri durumuna gelmiştir¹⁰³.

Çalışma süresi konusunda Villerme', ilk çağda ceza sömürgelerinde kürek mahkumlarının günde altı saat, Antiller'deki kölelerin dokuz saat, oysa 1789 Sanayi Devrimi'ni gerçekleştirmiş ve o gösterişli İnsan Haklarını ilan etmiş olan Fransa'da, atölye işçilerinin günde 16 saat çalıştıklarını saptıyor. 1848'de Paris için çalışma saati on, taşra için 11 saat iken, Yasama Meclisi, fabrika ve yapımevlerinde ortak çalışma saatlerini 12 olarak saptamış, sonraları bu 17 saate kadar çıkmıştır¹⁰³. Üretici çalışmanın özerkliğinin ve saygınlığının herkesçe benimsenmesi için 20. yüzyılı beklemek gerekmiştir¹³⁶.

Bugünün uygarlığının ise baş özelliklerinden biri, tekniğin gelişmesi ile aletlerin, makinenin ve otomatizasyonun, insanın bazı gereksindiği görevleri yüklenmesi ve böylelikle insanın yaşamak için zorunlu olduğu çalışma süresinin kısılmasıdır¹²⁰.

ABD'de 1885 yılında boş zaman % 7.8, çalışma zamanı % 26; 1950'de boş zaman % 20.7, çalışma zamanı % 15.3 iken; yapılan tahminlere göre 2000 yılında boş zaman % 27.1'e yükselirken, çalışma zamanı % 7.9'a düşecektir⁸³. Japonya'da 1996 yılı için çalışma saatinin haftada 40'a düşürülmesi planlanmaktadır. İngiltere'de ise bu süre haftada 35,5'a kadar inmiştir¹¹³.

Süratle gelişen sanayileşme, bilimsel ve teknolojik gelişme ve yenilikler toplumların yaşam biçimlerini ve değer yargılarını etkileyerek, değişmelere yol açmıştır¹⁴.

Geçmişte başarılı olmak için önerilen reçetede tek bir madde vardı: "Çok çalışmak". Oysa bugün çağdaş başarıya giden yol "etkili çalışmak" tan geçmektedir. Etkili çalışmak, zamanı belirlenmiş öncelikler doğrultusunda programlı olarak kullanmaktır. Böyle bir çalışma düzeni içinde eğlenmeye, dinlenmeye ve problemlere geniş çaplı bakabilmeye her zaman imkan vardır²².

Teknolojik medeniyet gittikçe artan ölçüde daha fazla ve daha mükemmel istihsal mekanizmaları ile tüketim malları sağlamaktan başka, aynı zamanda çalışma zamanından farklı <<boş zaman>> kavramını meydana getirmiştir¹. İnsan gücüne, ihtiyaçlara, endüstriyel üretimin uyumuna çok az dayanan yeni bir toplumun hızlı doğuşu, boş zamanın rolünü genişletmiştir⁵⁹. Çalışma yaşamındaki bu değişiklikler ve çalışma süresinin giderek kısılması, kişilere kendilerine ait daha fazla boş zamana sahip olma imkanı vermiştir.

C. Boş Zamanların Değerlendirilmesi

Çalışma yaşamındaki değişim süreci içinde kişilerin çalışma hayatı ve boş zamanlara bakış açıları da farklı gelişmeler göstermiştir. Sanayi Devrimi'nin yapıldığı dönemde boş zaman, sadece yorulan insanın fiziksel gücünü tamir etmek ve dinlenmek amacıyla kullanıldı. Boş zamanın, bu işlevlerin dışında kalan eğlenme ve kişiyi özgür kılma fonksiyonları gibi ferdi ve toplumsal değerlerin gelişmesi için kullanılması savurganlık ve tembellik olarak görüldü^{42,84}.

Bugün ise fazla çalışmanın zararları üzerinde durulmaktadır. Endüstrileşme ve teknolojik gelişmeler bir yandan iş performansını geliştirirken öte yandan işte tatminsizlik, bıkkınlık ve uyumsuzluğu da beraberinde getirmektedir⁸³. Bugün insanlar

mekanik, otomatik bir hız içinde yaşamaktadırlar. Bu, endüstri çağına özgü bir can sıkıntısı doğurmaktadır⁶⁸. Endüstriyel toplumlarda artık önlenemez bir hale gelen ruhsal yorgunluk ve gerilim, giderek amaçsızlığı ve anlamsızlığı egemen kılmaktadır¹³⁶. Fabrikada zincirleme çalışma düzeninde çalışan bir işçi, bütün mesai müddeti boyunca aynı yerde, aynı işi yapar. Söz gelimi bir "vidaya somunu takip iki sağa burmak" tan ibaret monoton bir vazifeyi sekiz saat tekrar eden bir işçi, bu süre sonunda elbette yorulur, bıkar ve belki de isyan etme aşamasına gelir. Nitekim Batılı sosyologlar, işçi sınıfında ücret bahanesiyle gidilen grevlerde meydana gelen bazı şiddet olaylarını, patlamaları, yakıp yıkmaları hep bu monoton iş düzeninden ezilen insan ruhunun boşalması olarak açıklamaktadırlar³⁵.

Batı toplumlarında gereğinden fazla çalışma tutkusu ve buna bağlı olarak kendine zaman ayıramama hastalığı çok sık görülmektedir. Oysa yapılan araştırmalar sekiz saatin üzerinde çalışıldığında üretimin hızla düştüğünü kanıtlamıştır¹⁰⁶

Zorunlu tatil uygulaması, endüstrinin aşırı çalışmaya karşı gösterdiği bir tepkidir. Bugün işletmeler, tatillerin üstüste ertelenmesini yasaklayarak, kişinin rahatlaması ve kendini yenilemesi için, tatilleri gerekli gördüklerini vurgulamaktadır¹⁰⁶. Çalışma saatlerinin hergeçen gün kısalması, zorunlu tatil sürelerini

uzatmaktadır. Batı ülkeleri için yapılan bir hesaba göre bir kişinin yıllık izni, ülkeden ülkeye, sektörden sektöre değişmekle birlikte ortalama üç hafta kadardır; buna yine ortalama yedi günlük resmi tatiller ile 49 hafta sonu eklenirse yılda 127 tam gün boş zaman ortaya çıkmaktadır. Akşamlar ve yarım gün çalışmalar da katıldığında, söz konusu süre çok daha artmaktadır¹²².

Sanayi Devrimi döneminde işçileri daha fazla ve daha verimli çalıştırabilmek için, yalnız dinlenme vasıtası olarak kullanılan boş zaman, artık bu yolda bir araç olmaktan çıkmış, gelişmiş toplumlar için başlı başına bir amaç haline gelmiştir.

Bu doğrultuda hergeçen gün boş zamanları değerlendirmek amacıyla yeni etkinlik alanları oluşmakta, etkinliklerin türleri nitelik ve nicelik yönünden gelişmektedir. Ancak bu gelişimin her zaman olumlu bir çizgide olmadığı görülmektedir. İş saatlerinin kısalması, tatillerin artması, öğrenim süresinin uzaması, işsizliğin artması oranında çoğalan boş zaman, para kazanmak amacı güden ticari bir sektörün doğmasına neden olmuştur. Boş zamanları hedef olan bu ticari ortamın, daha fazla para kazanmak amacıyla kişi ve toplum çıkarlarını gözardı etmesi, boş zamanlarla ilgili birtakım olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Amerika'da kontrole tabi tutulmamış ve özellikle ticar amaç güden bazı eğlence araçlarının, çocuklar ve gençler üzerinde tahrip edici etkiler gösterdiği ve suçu arttırdığı, buna karşılık sıhhatli ve programlı bir eğlence faaliyetinin ise suçluluğu önleyici etkiler yaptığı kabul edilmektedir. Genel olarak çocukların uygun ve yeterli eğlence araç ve programlarına sahip olmayışları suçluluğun bir sebebi olarak gösterilirken, bazı ticari eğlenme tarz ve şekillerinin de çocuk suçluluğunda başlıca rolü oynadığı; birtakım filmler, tiyatrolar, televizyon programları, dans edilen ve içki içilen yerlerin de çocukları suça teşvik ettiği kabul edilmektedir⁴⁵.

Okumakta doğru yolu seçmek de boş zamanların olumlu bir değerlendirilmesi, dünya tehlikelerine karşı manevi bir silahlanma, büyük insanlık düşünceleri ile buluşma demektir. İyi kitap, insanda olumlu ilgilerin ve etkilerin uyanıp gelişmesine yardım eder. Oysa kötü dergiler, gazeteler, kitaplar yoluyla insan kendini dağıtır, fakirleştirir, şahsiyetsizleştirir²³. Dünyanın birçok ülkesinde kötü edebiyatın, eserlerin suça sebebiyet verici bir rol oynadığı, bu tip yayınların suç üzerinde önemli derecede etkili olduğu ifade edilmiştir⁴⁵.

Bugün yaygın olarak kullanılan dergi, gazete, kitap gibi basılı; radyo, sinema, video, televizyon gibi görüntülü ve sesli iletişim araçları, insanlara aktardıkları bilgi ve neden oldukları

davranış değişikliği ile ortak amaçların, beklentilerin, değerlerin, inançların, duygu ve düşüncelerin oluşmasında önemli rol oynarlar⁹⁸. Ancak kötü filmlerin, seviyesiz programların, hatta çizgi filmlerin toplumda şiddet olaylarının yaygınlaşmasına zemin hazırladığı kabul edilen bir gerçektir.

Bunun yanında, değerlendirilemeyen boş zamanlar da sıkıntı yaratır. Gençlerin olumsuz arkadaş grubu içine girmelerine, alkol ve uyuşturucu madde kullanmalarına, ruhsal bozukluk ve hastalıklara, nihayet çeşitli suçlara neden olur⁹⁷. Zamanı iyi değerlendirememiş ruhlarda dengesizlikler yer alır ve hakim olur⁷².

Çağdaş anlayış, boşa akıp giden zamanın bireye ve topluma büyük zarar verdiğini kabul etmektedir. Ayrıca kalkınmakta olan bir ülkede yaşayan tüm insanların, özellikle gençlerin, zamanlarını boşa harcamaları toplumsal gelişme ve kalkınma bakımından büyük kayıptır⁹⁷. Uygarlık düzeyindeki ülkeler, kişinin boş zamanlarının iyi değerlendirilmesiyle onun, dolayısıyla toplumun huzura kavuştuğunu belirlemişler ve kişilerin mutluluğu için yeni düzenlemeler yapmışlardır³.

Boş zamanların iyi bir biçimde değerlendirilmesi, kötü alışkanlıklar edinmeyi önlemesi, kazanılan kötü alışkanlıklar varsa,

bunların yok edilmesi açısından yararlıdır¹⁴⁴. Bilinmelidir ki; kötüye karşı en iyi savaş, kötünün yerine iyiyi koymaktır²³.

Şu halde, boş zamanları iki tarafı keskin bir kılıca benzetmek mümkündür. Olumlu kullanılırsa, kişisel ve toplumsal gelişim, olumsuz kullanılırsa bunalım, başıbozukluk gibi problemler doğurabilmektedir⁸⁴.

Unutulmamalıdır ki boş zaman ancak insana ve insanca olanın gelişmesine zararlı olmayıp hizmet ettiği, insanın daha çok insan olmasına yaradığı, insanı insanlıktan uzaklaştırmak için kötüye kullanılmadığı ölçüde değer kazanır²³.

Rekreasyon boş zaman içinde gerçekleşen, çağdaş toplumun günlük yaşantısına değin yerleşmiş, son yıllarda hızlı ve çok boyutlu gelişmeler göstermekte olan bir olgudur¹⁰.

D. Rekreasyon

İnsanlar çeşitli zamanlarda ve farklı büyüklükte ortaya çıkan boş zamanlarında, bulunduğu ortamdan uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi, gezme-görme, sağlık, beraber olma, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi pek çok amaçla, ev dışında veya ev içinde, açık veya kapalı alanlarda ya da aktif- pasif

şekillerde, kent içinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar. Rekreasyon, insanların boş zamanlarında yaptıkları bu etkinlikleri ifade eden bir kavramdır ve insanların tamamıyla boş zamanlarında katıldıkları faaliyetlerle ilgilidir. Boş zamanın günlük, hafta sonları, yıllık izinler ve daha uzun tatiller ile emeklilik gibi dönemlerinde birçok alanda yapılan ve çok çeşitliliği olan aktiviteler söz konusudur. Aktiviteler, insanların ayrı ayrı amaç ve istekleri doğrultusunda anlam kazanır. Bu özellik rekreasyonun kesin bir tanımının yapılmasını zorlaştırır⁸⁴

Öte yandan rekreasyonun değişik sosyal, ekonomik yapı ve görüşlere sahip toplumlarda değişik biçimlerde yorumlanması, algılanması da rekreasyon tanımının sayıca çokluğunu ve farklılığını oluşturan önemli bir etmendir¹⁰.

Bütün bunlara karşın hangi sosyal, ekonomik yapı ve görüşe sahip toplumlarda olursa olsun, bireylerin rekreasyon eylemini gerçekleştirmede bazı benzer etmenlere bağımlı kaldıkları bir gerçektir. Anılan etmenlerin en önemlileri, bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal, kültürel, ekonomik yapısı, bireyin fiziksel yapısı, sahip olduğu parasal olanaklar ve boş zamandır¹⁰.

Sözcük anlamı "bireyin kendi yetenek ve olanaklarıyla kendi kendini tazelemesi ya da yenilemesi" olan rekreasyon,

yukarıda değinilen etmenler de dikkate alınarak "bireylerin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme ereği taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemler" şeklinde tanımlanabilir¹⁰.

Edginton ve Ford rekreasyonu "işten bağımsız, kendi içinde değeri olan, kişinin pekçok önemli ihtiyacını karşılayan, dolu ve mutlu bir yaşam aracı" olarak benimsemekte ve "insanların gönüllü olarak boş zamanlarında katıldıkları ve kişisel olarak doyum sağladıkları aktiviteler" olarak tanımlamaktadırlar⁵⁰.

Milletlerarası Boş Zaman İnceleme Grubu "bireyin mesleki, ailevi, toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesi ile girişebileceği bir seri dinlenme, eğlenme, bilgisini zenginleştirme uğraşısıdır" biçiminde bir tanımlı benimsemiştir^{1,62,135}.

Sosyolog de Grazia "insanların işten artakalan, çoğu kez onlara bir değışiklik (eğence, dinlenme) sağlayan ve onları işleri için tazeleyen bir faaliyet" olarak; coğrafyacı Gottman ise "insanın beden ve zihnini dinlendirmek, tazelemek ihtiyacı" şeklinde tanımlamıştır¹²².

Kraus'a göre "kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan etkinlikler"dir⁹⁹.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ise rekreasyonu şu şekilde tanımlamıştır: "İnsanların boş zamanlarında yaptıkları, zorunlu çalışma faaliyetlerinden bağımsız olarak, kişinin boş zamanını serbest olarak ve dilediği gibi kullandığı, fiziksel gücünü onarmaya ve ruhsal kapasitesini zenginleştirmeye yönelik zorunlu faaliyetlere karşıt, özgürce seçilen ve fiziksel ve sosyal çevrenin değişmesi anlamına gelen faaliyetlerdir."¹⁰¹

Wuest ve Bucher ise rekreasyonu şu şekilde tanımlamaktadırlar: "Rekreasyon genellikle kişinin ruhen ve bedenen yeniden yapılanmasını ve tazelenmesini sağlayan, kişinin kendi isteğiyle seçebileceği aktivelerdir"¹⁴⁶.

Rekreasyonla ilgili tanımlardan biri de Karaküçük'e aittir: "İnsanın, yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve

gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir.>>84

Rekreasyon tanımlarında onun; bir deneyim, zengin bir yaşam biçimi, bir tutum ve ruh, iş dışı yaşam, insanın iç doğasının ifadesi, eğitsel sürecin bir aşaması, bir yaşam tarzı, yaratıcı güçlerin dışı vurumu, ruhun kanatları olduğu söylenmekte;^{69,139} gönüllü olarak katılınan ve kişiye doyum sağlayan, toplumsal ödüllendirici yanıda bulunan, hem bireysel doyum sağlayıcı, hem de toplumca kabul edilebilen bir aktivitenin rekreasyon olduğu düşünölmektedir⁶⁹.

Rekreasyona ilişkin çalışmalarıyla tanınan Clowson, rekreasyon ile diğer etkinlikler arasında kesin bir ayırım olmadığına dikkati çekerek, "rekreasyonu farklılaştıran etkinliğin kendisi değil, onunla birlikte olduğu kabul edilen davranışlarıdır" demekte ve "rekreasyonun kendisine bağılı hiçbir zorunluluk olmayan herhangi bir faaliyet olabileceğini" de eklemektedir. Burada belirtmek istenen husus, kimileri için rekreasyon olan bir etkinliğin kimileri için de "iş" olduğudur¹²².

Kimi çalışanların yaşamlarındaki eksiklikleri doldurmaları için olanaklar yarattığı düşünölen rekreasyon etkinlikleri, kimileri için çalışmayı tamamlamaktadır. Bazı rekreasyon

etkinlikleri, aile ilişkilerini güçlendirmenin araçları olabilirken, bazıları aileden bağımsızlığın vurgulandığı ortamlar yaratabilir⁷⁰.

Bireysel ve toplumsal boyutlar birarada değerlendirildiğinde, bir kişi için doyumlu ve rekreatif olan bir aktivitenin, başka biri için belki de “eziyet” ya da işkence olabilmesi mümkündür. Ayrıca, bir toplumda benimsenilmiş ve normlarca desteklenen bir aktivite, başka bir toplum ve kültürde “tabu”, “suç” ya da “sapkın” bir aktivite olarak görülebilir. Ayrıca aktivitenin yerine getirildiği andaki koşul ve durumsal özellikleri de iyi belirlemek gerekir. Örneğin bir hafta sonu kırlara doğru otomobil kullanmak rekreatif bir aktivite olabilirken, hergün sabah-akşam işyeri ile ev arasında otomobil kullanmak yalnızca ulaşım amaçlı bir aktivitedir, hatta kişi bunu bir “eziyet” veya “sıkıntılı bir iş” olarak görebilir.

Bir aktivitenin rekreatif özellik taşıması, kişinin o aktivitedeki rolüyle ilgili tavır ve algılaması ile de ilişkilidir. Kimi aktivitelerin rol tanımı evrensel bir özellik taşıırken, kimileri kişiye göre değişebilir. Örneğin, yüzme evrensel benzerlik taşıyan bir rekreatif aktivitedir. Ancak kimisi derin sularda, kimisi kıyıda veya sığ sularda yüzmeyi, yüzme olarak algılar. Yine kimisi için yüzme bir havuzda söz konusudur, kimisi de kesinlikle doğal ortam dışındakini yüzme olarak kabul edemez. Avlanma da evrensel bir rekreatif

aktivitedir. Ancak bazıları tek başına olmayı, bazıları grup içinde avlanmayı tercih eder.

Görülüyor ki rekreasyonun ne olduğunu tam olarak anlayabilmek için, hem toplumsal normlar ve kültürel örüntü, hem de rol tanımları ve algılamaları ile ilişkilerin kurulması gerekecektir^{69,139}.

Rekreasyon etkinliklerinin değişik nedenlerden dolayı birçok farklı tanımının olması gibi, sınıflandırılmasında da bir çeşitlilik söz konusudur. Bunda, kişilerin aynı etkinliği farklı amaçlara yönelerek yapabilmemesinin ya da aynı amaç için farklı etkinlik seçebilmemesinin; toplumsal, kültürel ve çevresel şartların; rekreasyonun pek çok değişik alanla ilgili olmasının; her geçen gün kişilere sunulan etkinlik türlerinin çoğalmasının da rolü vardır.

Karaküçük iki ayrı özelliği dikkate alarak şu şekilde bir sınıflama yapmıştır⁸⁴:

1- Amaçlarına göre:

a. Dinlenme amaçlı,

b. Kültürel amaçlı,

c. Toplumsal amaçlı,

d. Sportif amaçlı,

e. Turizm amaçlı,

f. Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon,

2. Çeşitli Kriterlere Göre:

- a. Yaş faktörüne göre,
- b. Etkinliğe katılanların sayısına göre,
- c. Zamana göre,
- d. Kullanılan mekana göre,
- e. Sosyolojik muhtevaya göre katılımın sağlandığı

rekreasyon etkinlikleri.

Dumazedier ise aşağıdaki sınıflamayı benimsemiştir¹³⁵:

- a. Fiziksel,
- b. Sanatsal,
- c. Pratik işler,
- d. Entellektüel,
- e. Toplumsal etkinlikler.

Rekreasyon etkinliklerini sınıflandırmada temel alınabilecek ölçüleri Burton şöyle sıralamıştır⁶²:

- 1- Beceri gerektirmesi,
- 2- Grupla yapılan etkinlik oluşu,
- 3- Bedensel beceri gerektirmesi,
- 4- Tehlikeliliği,
- 5- Kırsal-kentsel oluşu,

- 6- Parasal niteliği,
- 7- Ustalık-hüner gerektirmesi.

Cheek'e göre ise⁶²:

- 1- Kültürel beceri etkinlikleri,
- 2- Yarışma sporları,
- 3- El becerileri,
- 4- Toplumsal etkinlikler,
- 5- Dış mekan etkinlikleri.

İçerik bakımından yapılan bir sınıflama ise şöyledir⁶³:

- 1- Spor faaliyetleri,
- 2- Sanat faaliyetleri,
- 3- Zihinsel faaliyetler,
- 4- Toplumsal faaliyetler,
- 5- Pratik uğraşlar,
- 6- Turizm faaliyetleri.

Nash ise,rekreatif aktiviteleri kişinin onları yerine getirme şekline göre altı grupta toplamıştır. Bu gruplamaya göre rekreasyon; topluma ya da kişiye zararlı etkinliklerden, yaratıcı, rekreatif modeller oluşturabilen noktalara kadar aşama aşama gelişim ve değişim göstermektedir^{84,135,139}.

Çizim I. Nash'ın Boş Zaman Kullanımı Kavramsallaştırması

Kişilerin etkinliklere katılım tarzları dikkate alınarak yapılan bir sınıflandırma "Sert ve Yumuşak"¹ ya da "Aktif veya Pasif"⁹⁸ etkinlikler olarak yapılmıştır. Aktif yani sert rekreasyon etkinliklerinde kişi etkinliğin yapıcısı, yaratıcısı rolündedir. Bu etkinlikler yüksek bir bilinçlilik, ilgi ve yoğunluk göstermektedir. İçerik açısından kişinin tek başına aktif olarak katılması gereken etkinliklerdir. Bu nedenle, bu tür etkinliklere kişinin yaratıcı kabiliyetlerini geliştiren, belli ihtiyaçları karşılayan ve kişinin bilinçli ilgisini belli bir noktaya yönlendiren etkinlikler olarak bakılmalıdır. Bahçe ve toprak işleriyle ilgilenme, çiçek yetiştirme, elişleri, edebiyat, müzik icra etmek, halk oyunları, resim, heykel, tiyatro gibi güzel sanatlarla uğraşma, spor yapma, edebiyat, bilim, teknik alanlarında kitap okuma vb. etkinlikler aktif rekreasyon etkinliklerine örnek verilebilir.^{1,98}

Boş zamanların aktif bir rekreasyon etkinliği ile değerlendirilmesi, hem bireyin bedensel ve ruhsal gelişmesine olumlu katkı yapar, hem de çevrenin ve toplumun gelişmesine katkıda bulunur. Birey bir yandan kendini geliştirip gerçekleştirirken, öte yandan yaptıklarının, yarattıklarının başkalarından gördüğü ilgi, kazandığı beğeni oranında güven duyar, mutlu olur. Bu duygular insanın kendisiyle ve başkalarıyla sağlıklı iletişim kurup sürdürmesini sağlar⁹⁸.

Boş zamanların pasif rekreasyon etkinlikleriyle değerlendirilmesinde kişi yapıcı ve yaratıcı olmayıp, dinleyici izleyici rolündedir. Amaç sadece hoşça vakit geçirmek ya da zaman doldurmaktır. TV. izlemek, radyo dinlemek, sinema ve tiyatroya gitmek, spor müsabakalarını izlemek, amaçsız gezmek vb. pasif etkinlik türleridir. Bireyin kimi zaman bu tür etkinliklere de ihtiyacı olmakla birlikte, sürekli devam etmesi, bazı bireylerde ve giderek toplumda, beden ve ruh sağlığını bozan sorunların ortaya çıkmasına yol açabilir. Boş zamanların sürekli pasif etkinliklerle geçirilmesi ya da daha kötüsü tamamen boşa geçirilmesi, beraberinde alkol, uyuşturucu ve bazı toplumsal taşkınlıklar gibi sorunları getirebilmektedir⁹⁸.

Rekreasyon etkinliklerinin seçiminde bazı faktörler rol oynamaktadır. Toplumun değişen kültürel yapısı, halen yaşanan ve

geçmişte bulunulan çevre, yakın çevrede varolan imkanlar ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, yörenin gelenek ve görenekleri, kişinin yaşı, cinsiyeti, kişilik özellikleri, arkadaş çevresi, mesleki ilgiler, eğitim yapısı, hatta kişinin etkinliklerden beklentileri (dinlenme, sağlık kazanma vb.) etkinlik seçiminde önemlidir^{1,39 62}

Hangi amaçla ve nedenle seçilirse seçilsin, hangi tür tanımlama ve sınıflandırma kabul edilirse edilsin, rekreasyon etkinlikleri aynı temel özelliklere sahiptir. Bu temel özellikler şu başlıklar altında toplanabilir^{48,62,84,135}.

1- Rekreasyon, boş zamanda yapılır. Bir etkinliğin rekreasyon olabilmesi için, kişinin tüm zorunluluklarından tamamen bağımsız olduğu bir zamanda yapılması gerekir.

2- Gönüllülük esasına dayanır.

3- Hiçbir mecburiyet gerektirmez. Etkinliklere katılma ve devam etme zorunluluğu bulunmamalıdır.

4- Her gruptan insana (kadın-erkek, yaşlı-çocuk, öğrenci-işsiz, özürlü vb) katılım imkanı verir.

5- Tercih hakkı kişinin kendisine bırakılmalıdır. Kişi bir etkinliğe katılıp katılmayacağına, eğer katılacaksa hangisi olduğuna tamamen kendisi karar verir.

6- Ticari bir amaç gütmeyen, para kazanmak amacıyla yapılmaz.

7- Esnektir. Her türlü alan ve şartlarda uygulanabilir. Bireysel-grupsal, araçlı-araçsız, kapalı mekanlarda-doğada, yaz-kış, aktif-pasif, düzenli-gelişigüzel yapılabilir.

8- Rekreasyon mutlaka bir etkinlik gerektirir. Bu etkinlikler, fiziksel, zihinsel, toplumsal ya da duygusal olabilir.

9- Çeşitlilik özelliği vardır. Tek bir eylem şekli değildir, sonsuzdur.

10- Mutluluk verici, haz ve neşe sağlayıcıdır. Hiç kimse haz almayacağı bir etkinliği, rekreasyon amacıyla yapmaz.

11- Evrensel olarak uygulanır. Her toplumda ve her türlü şartlarda aranır.

12- Mutlaka bir amacı vardır. Bu amaç bireye ve etkinliğin türüne göre değişebilir.

13- Etkinliklerin, katılımcıya bireysel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.

14- Toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir. Her toplumun değerleri farklıdır. Bir toplum için hazırlanan rekreasyon örnekleri, diğer bir toplumda kabul görmeyebilir. Hatta bir toplumun rekreasyon olarak kabul ettiği bir etkinliği, diğer bir toplum rekreasyon olarak benimsemeyebilir.

15- Etkinlik, yapıldığı anda kişiye bir doyum sağlar.

16- Bir etkinlik, başka etkinliklere ilgi duymaya ve birden fazlasını yapmaya imkan tanır. Dağcılık yapan bir kişinin, fotoğraf

çekmesi ya da spor karşılaşması izlemek için farklı yerlere giden bir kişinin, tarihi mekanları da gezmesi gibi.

17- Rekreasyonu kişi ancak kendisi için yapabilir. Bir başkası adına etkinlik yapılamaz.

18- Herbir etkinlik kültürel muhtevaya sahiptir.

19- Etkinlikler duruma ve isteğe bağlı olarak birbirinin yerine geçebilirler.

20- Etkinlikler aynı anda birden fazla hedefe yönelebilir. Dinlenme, eğlenme, geliştirme, ilerleme, farklı yaşam tarzı sunma, mesleki alanda yetişme, sağlık, sosyal entegrasyonu sağlama gibi.

II. REKREASYON EĞİTİMİ

Bugün insanlık yeni bir çağ dönemecindedir. Bu yeni çağın bütün koşulları hazırlanmış ve hazırlanmaktadır. Ortaya çıkan değişimler, bireylerin bu geçiş devresine uyum sağlayabilecek bir şekilde eğitilmelerini zorunlu hale getirmektedir¹⁴⁵.

Eğitim; "insanların doğayla ve başkalarıyla iletişiminden kaynaklanan kültürün, yetişmekte olan kuşaklara aktarılması" sürecidir⁹⁸. Tezcan'ın eğitim tanımı şöyledir: "gencin yetişkinliğe doğru temel gelişmesinde topluma ekonomik ve siyasal bakımdan verimli ve yararlı birey olmasını teşvik ve rehberlikle görevli bir süreçtir"¹³⁵.

Başaran'a göre eğitim: "başkalarının etkisiyle, insanın kendi davranışında değişmeler oluşturması"²⁴; benzer bir tanımlamayla Ertürk'e göre "bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, istendik değişme meydana getirme süreci"dir⁵⁴.

Bireyin eğitimi, doğumundan ölümüne kadar devam eden uzun bir süreçtir. Bu süreç ailede başlar, okulda sistemli hale gelir ve yaşam boyu devam eder.

Eğitimin sistemli ve kapsamlı olarak okulda gerçekleşmesi izlenen eğitim politikalarının, okulda gerçekleşen eğitim yani öğretim üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur¹¹⁸. Bugünün eğitim anlayışında, çok yönlü bir eğitim kavramı içine yerleştirilmiş bir öğretim benimsenmektedir⁶¹. Gerçekleştirilmek istenen hedefler değişik eğitim kademelerine (okul öncesi eğitim, temel eğitim, ortaöğretim, yükseköğretim) ve okullara (resmi lise, meslek lisesi, fen lisesi vb.) bölünmüştür¹¹⁸.

Sınai toplumun getirdiği teknik zorunluluklar, teknolojiyle birlikte yükselen yaşam düzeyi, giderek artan nüfus, insanların değişen ihtiyaçları, eğitime duyulan gereksinimi artırmış

ve her ülkenin milli bir eğitim politikası geliştirmesine neden olmuştur.

Bir ulusal eğitim sisteminin belirlenmesi işi, o ülkenin geleceği açısından çok önemlidir¹¹⁸.

Türk Milli Eğitimi'nin genel hedefleri, eğitimin ürünü olarak yetişmesi istenen "ideal insan"ın niteliklerinden oluşur. Türk Milli Eğitimi'nin uzak hedefi, eğitim sisteminin Türk toplumuna kazandırması istenen nitelikler sayılarak belirtilmiştir¹¹⁸.

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci maddesinin son fıkrasına göre, Türk Milli Eğitimi'nin uzak hedefi şöyledir¹⁰⁷:

Bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktadır.

Milli Eğitim Temel Kanununda, Türk Milli Eğitiminin Genel Hedefleri, uzak hedeflerde ifadesini bulan, Türk toplumunu oluşturması istenen "ideal insan"ı yetiştirmeye yönelmiştir¹¹⁸. Türk Milli Eğitiminin genel hedefleri, yasanın ikinci maddesinde şöyle belirlenmiştir¹⁰⁷:

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini;

1- Atatürk İnkılaplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan milli, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3- İlgisi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirecek gerekli bilgi, beceri, davranışları ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Görüldüğü gibi kanun, yerinde ve çağdaş hedefler belirlemiştir. Bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik bazı yenileşme çabaları olsa da, daha çok teoride kalarak uygulamaya geçirilememekte; amaçlarla içerik arasında bir bağ kurulamadığından, amaçlar programlarda bir süs olarak kalmaktadır¹³³.

Eğitim uygulamalı bir bilim alanıdır. Bu bakımdan yenileşme çabalarının, kağıt üzerinde çizilmiş yapı değişiklikleriyle, yapılan konuşma ve tartışmalarda veya herkesin kendi tecrübe dağarcığından çıkararak en iyi niyetlerle ortaya attığı önerilerle gerçekteşebileceği düşünülmemelidir¹⁴⁵.

Okullarda "ideal insan"ı yaratmak amacına yönelen eğitim sistemi, bu hedefi "sınıfta oturmak, yazmak ve ezberlemek" biçiminde gerçekteşirmeye çalışmış; böylelikle kişileri geliştirmekten ziyade, köreltmeye başlamıştır. Güngör bu durumu yaşanan bir olayda şöyle anlatmaktadır⁶⁵:

"Vaktiyle İktisat Fakültesinde uzun süre hocalık yapmış olan Alman Profesörlerden Alexander Rustow'un, sokakta civil civil oynayan çocuklara bakarak şöyle dediği söylenir: <<Sizin ne fevkaledede bir eğitim sisteminiz var ki, şu parlak zekaları on yıl içinde işlemez hale getiriyor>> Rustow'un işaret ettiği bu Türk çocukları, kelimelerin esiri olarak düşünme kabiliyetini yitiren insanlardır".

Eđitimin çağdaş görevi, eğitilenlerin sorunlarının çözümlmesine yardım etmektir. Eđitim artık sūs olsun diye, zevk için insanlarca gereksinilmemektedir. İnsanlar sorunlarına çözüm yolu bulmak, daha iyi koşullar içinde yaşamak, bir meslekte başarı göstermek için eğitime ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak

için, eğitimin hem nitelikçe değişmesi hem de herkese kapılarını açması gerekmektedir²⁴.

Çağdaş eğitimde amaç, bireyin toplum içinde erimesi değil, birey olarak varlığını sürdürmeyi öğrenmesidir⁷⁴.

Bu konuda eğitim sisteminin eksikliğini Sezgin şöyle dile getiriyor¹²⁹:

Biz diyoruz ki, bugüne kadar Milli Eğitim gençliğimizin sadece öğretim fonksiyonu üzerinde durabilmiş, durabildiği kadar. İmkanları yeterli olmamış. Öğretim fonksiyonunun dışına çıkıp da eğitim fonksiyonuna girememiş. Gençlerimizin, çocuklarımızın ve öğrencilerimizin sadece öğretimleriyle ilgilenebilmiş, sınıflarıyla ilgilenebilmiş, ders araçlarıyla, kitaplarıyla ilgilenebilmiş, öğretmenlerle ilgilenebilmiş ama gençliğin okul zamanının dışındaki, okul zamanından çok fazla olan, onun iki buçuk misli olan okul dışı zamandaki eğitimleriyle ilgili durumlar üzerinde Milli Eğitimimiz duramamış ve öğretim fonksiyonunun yanında eğitim fonksiyonunu ihmal etmiş⁷.

Toplumsal ve milli değerlerin özünü kaybetmeden, bugünün şartlarına uygun yeniden değerlendirebilecek, kendisi ve toplumla ilgili kararlara bilinçle katılabilecek, fiziksel gelişmesinin yanında psikolojik, ekonomik ve kültürel gelişimini de sağlıklı bir

biçimde örgütleyebileceğimiz gençlerin geleceğe hazırlanması sınırlı kaynakların en iyi şekilde kullanılmasıyla mümkün olur¹⁴⁴.

İşte eğitimin; hedeflerine daha çabuk ulaşması noktasında rekreasyon, sınırlı kaynakların en iyi şekilde kullanılarak daha etkili ve verimli olması ve öğretimin yanında eğitim fonksiyonunu da yerine getirmesi noktasında ise rekreasyon eğitimi devreye girmektedir.

Yapılan birtakım çalışmalarda, Türkiye’de de rekreasyon eğitimi ile ilgili vurgulamalara yer verildiği görülmektedir. Ancak uygulamaya tam anlamıyla geçirilememiştir. Goethe şöyle diyor; “Bilmek yeterli değildir, uygulamak gerekir; istemek yeterli değildir, eyleme geçirmek gerekir”⁷³.

Rekreasyon eğitimi; bireyin boş zamanının “ akıllı bir biçimde değerlendirilmesi” eğitimidir. Rekreasyon eğitimi bireye, boş zaman etkinliğini seçeceği zaman kullanacağı bazı estetik ve ahlaksal değerlerin kendisine mal edilmesinde yardımcı olan bir eğitimidir. Başka bir açıdan bireyin kendini, yaratıcı olarak ifade edeceği, etken ve kişiliğini geliştirici rekreasyon etkinliği için fikir edinmesine yardımcı bir eğitimidir¹³⁵.

Bugünün toplumlarında rekreasyon eğitimini gerektiren bazı nedenler vardır. Bu nedenler şöyle açıklanabilir:

Daha önce de belirtildiği gibi, boş zamanların pasif ve çoğu zaman olumsuz değerlendirilmesi, bireysel ve toplumsal birçok sorunu beraberinde getirmektedir^{84,98,132,135}. Boş zamanların bireysel ve toplumsal yönden amaçlanan biçimde değerlendirilmesi, rekreasyon eğitiminin işidir. Verilecek rekreasyon eğitimi ile insanlar boş zamanlarında kendileri için en iyisini seçebilirler ve kötüyü reddederler¹³².

Türkiye’de çeşitli kuşakların, rekreasyon yönünden bir eğitiminden geçmedikleri için, boş zamanlarını pasif ve yararsız bir biçimde değerlendirdikleri bir gerçektir¹³⁵. Yapılan çeşitli araştırmalar, değişik kesimlerde rekreatif katılımın çoğunlukla pasif olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır^{1,61,62,84,144}.

Boş zamanların pasif bir biçimde harcanması, akıp gitmesi sonucu ortaya çıkan alışkanlıklar, beden ve ruh sağlığını bozan bağımlılıklara, tutsaklıklara dönüşebilir. Başta sigara olmak üzere alkol, uyuşturucu, uyarıcı ilaç ve madde bağımlılığı bir ölçüde boş zamanın doğru, iyi ve olumlu değerlendirilememesinden kaynaklanmaktadır^{97,98}.

Toplumda olduğu gibi, okulda da birçok sorunlar, boş zamanın fazla olmasından doğar. Bu nedenle, eğitimde “boş zaman” çok tehlikeli sayılmaktadır²⁹.

Bu gerçeği destekleyici bir örnek, son yıllarda özellikle kredili sisteme geçildikten sonra ortaöğretim kurumlarında meydana gelen, istenmeyen olayların yaşanmasıdır. Okul çocuklarının işledikleri cinayetler, okul çeteleri, giderek yaygınlaşan alkol ve uyuşturucu bu dönemde yoğunlaşmaktadır.

İstenmeyen bu olayların en belirgin nedeni; kredili sistemin öğrenciye çok fazla boş zaman getirmesi, bu boş zamanda kendilerine sistemli bir rekreatif ortam sunulamaması ve bu durumda çok gerekli olan rekreasyon eğitimini alamamış olmalarıdır.

Programlı bir şekilde uygulanacak rekreasyon eğitimi, bireye ve sonuçta topluma, boş zamanları hem kendi hem toplum için olumlu değerlendirme alışkanlığı kazandıracaktır.

Rekreasyon eğitimini gerektiren nedenlerden biri, bireylerin ve toplumun bozulan ruh ve beden sağlığının onarılması ve korunmasına yardım etmesidir¹⁴⁴.

Bugün toplumların içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal sıkıntılar, iş yaşamının ve çevre şartlarının yarattığı stres ve daha pek çok durumun ruh ve beden sağlığını bozduğu bir gerçektir.

Bireyin özgürce düşünebilmesi, yaratıcılığını kullanabilmesi, toplumun gelişmesine ve değişmesine katkıda bulunması, sağlıklı olması ve sağlıklı kalabilmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle de çağdaş insan, hem kendisinin hem de yetiştireceği çocukların bedensel ve ruhsal olarak sağlığını korumak, bozulunca onarmak sorumluluğunu taşımaktadır^{12*}

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci maddesinde de bu sorumluluk dile getirilmekte ve beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir. Ancak eğitim kurumlarında bu hedefin gerçekleştirilemediği, aksine sağlığın bozulmasına neden olabilecek uygulamaların olduğu görülmektedir.

Uygulanan sistem, öğrenciyi sınıf geçmek, bir üst okula hazırlanmak amacından öteye götürememekte, daha ilkokul yıllarından itibaren onları, öğrenim yaşamı boyunca arkası kesilmeyecek bir yarışa sürüklemektedir. Öğrenci devamlı başarının arkasından koşmakta, koşturulmaktadır^{81,84,89,144,145}. Aileler ve okullar tarafından otoriter öğretim programları ve kurallar konarak; ezbere dayalı, baskıcı eğitim ve öğretim yöntemleri uygulanmaktadır^{89,98}.

Sınıf geçmeye ve bir üst okulu kazanmaya adapte edilen, aile ve okulun baskıcı tutumlarıyla kendini buna mecbur hisseden öğrenci; dinlenecek, rahatlayacak bir boş zamanı olmadan sürekli çalışmakta ve sonuçta psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Psikolojik bir boşalım ve doyum almadan devamlı çalışmak, önceden planlanmış görevleri yerine getirmek zorunluluğunda olmak, gençlerin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır¹⁴⁴

İşte bu olumsuz etkilerin oluşmasını önlemek, oluşmuşsa düzeltmek rekreasyon eğitimi ile sağlanabilir¹⁴⁴. Rekreatif etkinliklerin kişilerin sorunlarından kurtularak, boşalımlarını sağladığı kabul edilmektedir. Çeşitli baskılarla bunalıma giren, yanlış eğilimlere sapan, okula ve topluma yabancılaşan bireylerin tekrar kazanılması, aslında hiç kaybedilmemesi rekreasyon eğitimi ile gerçekleşecektir.

Okul ve ev yaşantısının gençler üzerinde moral açısından çeşitli zorlamalar ve tekdüzeliği nedeniyle yaratacağı gizli yorgunluğu gidermek ve gençlerin dinamizmini artırmak⁹², rekreasyon eğitimi ile sağlanabilir.

Eğitim s¼recinin d¼zenlenmesinde, bilimsel çalışma ve ¼đretimin eksik bıraktığı alanların rekreasyon etkinlikleriyle tamamlanması, gencin bunalımları aşmasında, çok y¼nl¼l¼k kazanmasında, kendine hakim olmasında belirleyicidir⁶².

Bireyler ¼ncelikle kendilerine zaman ayırmaları gerektiğine, boş zamanlarında katılacakları etkinliklerle daha mutlu ve daha başarılı olacaklarına ve t¼m yaşamları boyunca rekreasyona ve rekreasyon eğitimine ihtiyaçları olduğuna inandırılmalıdır.

Rekreasyon eğitimini gerekli kılan bir diğer neden ise eğitimi desteklemesidir. Rekreasyon etkinliklerinin kişiye ve topluma sayısız faydasının olduğu bug¼n tartışılmaz bir gerçektir. Bu faydalardan biri ve en çok ¼zerinde durulması gerekeni, eğitime olan katkılarıdır.

Rekreasyon eğitimi; boş zamanların bireye ve topluma faydalı hale getirilmesi, beden ve ruh sağlığının korunması y¼nlerinden gerekli olduğu kadar, zaten yetersiz olan ve bu yetersizliği her geçen g¼n biraz daha artan T¼rk Milli Eğitim sisteminin iyileştirilmesi ve amaçlarına en kısa s¼rede ulaşabilmesi için de gereklidir.

Bu açıdan bakıldığında rekreasyon, eğitimin bir parçasıdır ve amaca ulaşmak için kullanılan yöntemlerden biridir¹⁴⁶.

Yani rekreasyon, eğitimin bir safhasıdır⁶².

Eğitimin ve rekreasyonun bireysel ve toplumsal amaçları temelde benzerdir. Bunun yanında, eğitimin bugünkü şartlarda gerçekleştiremediği ya da yetersiz kaldığı durumlarda rekreasyon etkili bir eğitim aracı olmaktadır. Bu nedenle eğitim çarkı içine rekreasyon eğitimi de yerleştirilmeli ve rekreasyonun sağladığı faydalardan sonuna kadar yararlanılmalıdır.

Eğitim programları, toplumun gereksinimleri ve eğilimlerinden etkilenir. Örneğin bireylerin artan boş zamanı ve artan geliri, ileri toplumlarda eğitimde önemli bir etken olmuştur¹⁴⁶.

Amerika'da 1970'li yıllarda önemli eğitim reformları yapılmış ve yeni sistem içinde rekreasyonun önemi artmıştır. Rekreasyon yalnızca öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme etkinliği olarak değil, aynı zamanda eğitimin ve gelişimin bir parçası olarak görülmeye başlanmıştır. Hem rekreasyona, hem de yan alanlarına her okul içinde hakettikleri yer verilmiştir. Bilimsel eğitimin yanısıra, rekreasyon eğitimine ve rekreasyon etkinlikleriyle eğitime önem verilmiştir¹⁴⁶.

Türkiye’de de, rekreasyon eğitimini de kapsayacak köklü bir eğitim reformunun yapılmasına gereksinim vardır.

Eğitim, ve rekreasyon eğitiminin birbirini destekleyen yönleri ve aynı hedefle yönelen amaçları vardır.

Eğitim bireyin toplumun bir parçası olmasını, toplumsallaşmasını sağlar^{24,25,93,133,146}. Rekreasyona da toplumsal dayanışmayı ve bütünleşmeyi sağlaması açısından ihtiyaç vardır^{84,135}.

Eğitim, ulusal kültürün aktarılmasını ve geliştirilmesini içerir^{25,52,93,135,145,146}. Bir toplumun kültürünün genç kuşaklara aktarıma yollarından birisi de rekreasyon eğitimidir¹³⁴. Çünkü, spor, sanat vb. rekreasyon etkinliklerinin temelinde bir toplumun kültürel değerlerini görmek mümkündür⁸⁴. Rekreasyon faaliyetlerinin herbiri kültürel bir muhtevaya sahiptir⁴⁸.

Eğitim, özgür bir toplumda demokratik yaşama bilincini uyandırır, geliştirir⁸⁹. Rekreasyon da demokratik toplumun yaratılmasına imkan sağlar⁸⁴.

Eğitim, ekonomik kalkınmayı hedefler^{53,89,133}. Rekreasyon da ekonomik hareketi geliştirir^{53,84}.

Eğitim, bireylerin kişiliklerini geliştirmeyi hedefler. Rekreasyon eğitiminin amacı da kişilik gelişimine katkıda bulunmaktır¹³⁵.

Rekreasyon, eğitime oğrencilerin başarıları yönünden de yardım etmektedir. Bugün okul içinde ya da dışında rekreasyon etkinliklerine katılan oğrencilerin daha başarılı oldukları kabul edilmektedir¹³³.

Eğitim, bireyi yaşama hazırlar¹⁴⁶, bireye bilgi verir. Ancak birey bu bilgiyi yaşamda kullanmayı oğrenmelidir. Bilginin gücünü bulabilmesi için işe yaraması, iş haline gelmesi gerekir. Bilen insandan daha üstünü hem bilen, hem uygulayan insandır. Eğitimin amacı bilmeden yapan veya bilip de yapamayan değil, hem bilen hem de yapan insanlar yetiştirmektir. Çünkü eğitim, bireyde istenilen davranışı oluşturma işidir ve davranış ancak yaşanarak kazanılabilir⁵². Oğrenme ancak yaşanarak gerçekleřir¹⁴⁵. Eğitim bireye bilgi verir, ancak yaşamda bu bilginin nasıl ve ne zaman kullanılacağının tespiti rekreasyon eğitimi ile gerçekleşir.

Eğitimin birçok yolları vardır. Amaç insanlara iyi ve faydalı şeylerin en kısa sürede oğretilmesi olduğuna göre, eğitimde etkili, en iyi oğreticiyi seçmek gerekir. Bugün uygulanan eğitim

sistemi genelde sözeldir. Ancak insanın bazı şeyleri akılda canlandırması mümkün olmaz. Yapararak ve yaptırarak eğitim, sözle yapılan eğitimden daha etkilidir⁵². Rekreasyon eğitimi; resim, müzik, beden eğitimi gibi çeşitliliği çok fazla olan rekreasyon etkinlikleri sayesinde, bireye bizzat yaparak, yaşayarak öğrenme olanağı tanır ve bilginin kalıcı olmasını sağlar.

Eğitim bireylere yetenekleri doğrultusunda bir meslek edindirmeyi amaçladığına göre^{93,107,118} hiyerarşinin yetenek ve yetkinliklerinin eğitimiyle ortaya çıkarılması gerekir.

Türkiye'de daha çok ezbere dayalı^{89,98} ve sözel yöntemlerle, sınıf geçmeyi amaçlar hale gelen eğitim¹⁴⁵, öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkartmaktan ziyade köreltmektedir^{85,133}. Çünkü yetenek ve yetkinlik uygun şartlar ve uyaranlar bulunmadığı sürece gizlidir⁵². Bu şartlar ve uyaranlar ancak rekreatif bir ortamda verilecek rekreasyon eğitimi ile ortaya çıkabilir.

Toplum hızla değiştiğinden, eğitim ömür boyu sürmelidir. Okullar, yaşam boyu gerekli temel bilgi, beceri ve yeteneklerin kazandırılmasını sağlamalıdır¹⁴⁶. Bugün okuldan çıktuktan sonra, okulda öğrenilenler, bir zaman sonra geçersiz kalmaktadır. Bu nedenle her yaşta bireyler için yaşam boyu eğitim gündeme gelmektedir⁴⁴. Okul, ancak belirli bir yaş grubuna hitap

etmekte ve bireylerin bilgi edinmek için tekrar okula dönme şansları olmamaktadır.

Toplumun hızla değişmesi, bireylerin sürekli yeni bilgi ve beceriler kazanmalarını gerekli kılmaktadır⁴⁴. Her yaşa ve her kesime hitap edebilen rekreasyon etkinlikleri, okullarda verilecek rekreasyon eğitimi ile bireylerin kazanacakları alışkanlıklar sayesinde yaşam boyu eğitimlerine imkan tanırken; bu etkinlikler yoluyla sürekli yeni bilgiler edinerek sistemi canlı tutmalarını sağlayacaktır.

Eğitim ve rekreasyon eğitiminin birbirleriyle aynı hedefleri gerçekleştirmelerinin ve birçok yönden birbirlerini desteklemelerinin yanında, farklılıklar gösterdikleri bazı noktalar da bulunmaktadır.

Eğitim ve rekreasyon eğitiminin aynı hedeflere yönelmelerine karşın, yönelme biçimlerindeki farklılıklar aşağıdaki şekilde sıralanabilir^{84,135}.

1- Eğitimde zorunluluk, rekreasyonda gönüllülük esastır. Eğitim insan yaşamının her döneminde olmasa bile, uzun bir bölümünde zorunluluktur. Bazı ülkelerde beş, bazılarında sekiz yıllık

temel eğitim zorunludur. Rekreasyon eğitiminde ise böyle bir zorunluluktan söz edilemez.

2- Genel eğitimin büyük bir kısmını içeren okullardaki öğretim, bizzat birey tarafından yapılarak, yaşanarak, uygulanarak gerçekleştirildiğinde daha çabuk algılanmakta ve öğrenilen bilgi daha kalıcı olmaktadır. Böyle bir ortam, rekreasyon eğitimine yönelik her türlü etkinlikle sağlanabilmektedir. Ancak eğitimin birçok alanı, rekreatif bir ortam yaratmaya uygun değildir.

3- Eğitimde öğretim yöntemi öğretmen-öğrenci biçiminde iken, rekreasyon eğitiminde önder-birey biçimindedir.

4- Rekreasyonda bireyin anlık doyumudur. Eğer birey etkinliğe katıldığı anda bir doyum sağlıyorsa rekreasyon eğitimi gerçekleşebilir. Oysa eğitimin hedefleri daha uzak, geleceğe yönelik amaçlar taşır.

5- Genel eğitim teorik ve kavramsal bir özellik taşımaktadır. Kavram bilgisinin oluşturulması okullarda ön plana çıkmaktadır. Genel eğitim daha çok zihinsel ve duygusal aktivitelerle ilgilenmektedir. Rekreasyon ise diğer moral faktörlerin yanında, fiziksel eylemlerle karakterize edilen durum ve tepkilerle geniş olarak ilgilenir.

6- Eğitimde programın temsilcisi beceri, anlama ve değerlendirmedir. Oysa rekreasyonda program, esas olarak kullanma aracı biçiminde gerçekleşir.

A- Ailede Rekreasyon Eğitimi

Rekreasyon etkinlikleri bütün sosyalleşme faktörlerinin destekleyeceği, özendirileceği bir yapıya sahiptir. Bu faktörlerden aile, kişinin yetişmesinde rekreasyon etkinliklerini gerçekleştirebilecek ve destekleyebilecek bir kurumdur. Ailenin yapısı, nitelikleri, anne-babanın eğitim seviyesi ile anne-baba-çocuk ilişkilerinin yapısı ve çocuk yetiştirme anlayışı; kişinin rekreasyon etkinliklerini aile kurumu aracılığıyla öğrenmesini ve katılmasını sağlar⁹⁵.

Her insan dünyaya asosyal bir varlık olarak gelir. Bu asosyal varlık, gelişmeyle dışında bir dünyanın varlığını, o dünyanın yasak ve düzenini öğrenmek ve kabullenmek zorunda kalır. Bu eğitimi, her çocuğa ilk önce ailesi verir. Ne var ki, bazı aile çevreleri çocukta sağlam ve gerçeğe uygun bir kişilik yapılanmasına engel olurlar³⁶.

Genel olarak çocuğun aile içinde verilen kararlarda söz sahibi olduğu, katı kuralların ilişkileri belirlemediği ve çocukla, onun özgür davranış sınırlarını daraltmayan bir anne-baba ilgisi gösterildiği demokratik aile ortamlarında, birey olumlu bir benlik kavramı geliştirebilmekte, potansiyellerini gerçekleştirebilmesi otoriter ya da ilgisiz anne-babaların olduğu aile ortamlarına göre daha mümkün olmaktadır⁶².

Aile; kişinin her an karşı karşıya olduğu en önemli bir sosyal kurumdur. Ailenin her durumu, kişiyi her konuda etkilemektedir¹².

Dumazedier'e göre; teknolojik gelişmenin getirdiği radyo, TV, video gibi imkanların, hemen her aileye girmiş olması, aile fertlerinin boş zaman ilgilerini etkilemiş ve bu aletler tüm ailenin rekreasyon ihtiyaçlarını giderme görevini üstlenmişlerdir. Ailede TV izleyip, radyo dinleyerek pasif ve hareketsiz boş zaman geçirmede etkili bir unsurun da, oyuna ve serbest hareket etmeye imkan tanımayan ev içi ve kentsel yapılanma biçimleri olduğu kabul edilmektedir⁴⁹.

"Ne ekerseniz onu biçersiniz" özdeyişinden hareketle, insan tabiatı huy hırsızdır denilebilir. Özellikle okul öncesi çağda huy hırsızlığı en üst düzeydedir⁶⁴.

Konuya bu açıdan bakıldığında, çocuğun ailenin rekreasyon alışkanlıklarından etkileneceği ve bu alışkanlıkları daha sonraki yaşamında da devam ettireceği gerçeği ortaya çıkmaktadır.

İlk eğitim ve ilk etkilenme ailede başlar. Bu eğitim ve etkilenme sistemi içinde çocuğun rekreasyon alışkanlıkları şekillenmeye başlar. Çocuğun okul öncesi çağında sürekli bir boş zamana sahip olması, onun kendi isteği ile girişeceği herşeyin, özellikle tüm zamanını dolduran oyunun, bir rekreasyon etkinliği olarak kabul edilmesini destekler.

Bu dönemde kazanılan alışkanlıkların gelecek yaşama taşınması konusunda Patrick şöyle diyor⁶²:

1- Bir çocuğun aktiflik düzeyi onun ilerki yaşlarındaki aktiflik düzeyini direk olarak etkiler,

2- Çocukluğunda dış mekan etkinliklerinde aktif olarak rol alanlar, genelde bunu sürdürürler,

3- Çocukluktaki toplumsallaşma düzeyi, ileri yaşlardaki rekreasyon etkinliklerine katılımı biçimlendirir.

Oyun; çocuğu büyüme ve olgunlaşmaya doğru çeken bir iç güçtür. Birçok şeyler oyun heyecanı ile öğrenilir⁵². Bu bağlamda çocuğa istenilen herşey oyunla verilebilir. Çocuk farkında bile olmadan, oyun içinde eğitilebilir. Üstelik oyunla, belki de başka bir yaşam döneminde ve başka şartlar altında, bu kadar sağlam olması mümkün olmayacak alışkanlıklar kazandırılarak, köklü ve kalıcı bir rekreasyon eğitimi verilebilir.

Oyunun çocuğa tüm yaşamı boyunca kazandıracakları konusunda Tezcan fikirlerini aşağıdaki gibi ifade etmektedir¹³⁵:

1- Çocuğun boş zaman eğitiminin önemli bir kısmını oyun oluşturur. Çocuk oyunla kişilik kazanır. Özgürce oynayan, kafasındaki düşüncelerle çamura, kağıda, kuma biçim ve ifade veren çocuğun yetenekleri gelişir ve böylece çocuk giderek olgunlaşır. Yetişkinliğinde iradeli ve etkin olur.

2- Hareketli etkinliklerle oyun, çocuğun bedensel gelişiminde önemli bir rol oynar.

3- Oyun yoluyla, ruh sağlığı bakımından sağlıklı ve dengeli bir kişilik yaratılır. Çocuklukta edinilen alışkanlıklar yetişkinlikte de sürdürülerek, boş zamanını zararlı ve olumsuz olarak değerlendirmekten kurtulur.

4- Çocuk, öğrenme sürecine oyunla başlar.

5- Sanat sevgisi ve sanat zevki, çocuğa oyunla aşılanabilir.

6- Çocuk oyunla toplumsallaşır.

7- Oyunda kurulan disiplin, daha sonraki yaşamda da toplum kurallarına uyma alışkanlığı kazandırır.

8- Oyun, yarışma alışkanlığı kazandırır.

Rekreasyon etkinlikleriyle çocuk, yeteneklerini keşfetmek olanağı bulur ve kişiliğini daha iyi tanıma fırsatı elde eder. Bu sayede, ilerde meslek seçiminde başarılı olabilir¹³⁵

Burada görülmektedir ki; çocuklarda rekreasyon etkinliklerine karşılık gelen oyun, onlara sağlıklı bir rekreasyon eğitimi verilebilecek en güzel ortamları oluşturmaktadır.

Ancak ailede oyunla başlayacak olan rekreasyon eğitimi, çocuk okula başladıktan sonra da, hatta yüksek öğrenim yıllarında bile devam edebilmelidir.

Ancak boş zaman ve rekreasyon kavramları farklı aileler tarafından farklı algılanmaktadır. Bunun en önemli nedeni, ailelerin büyük kısmının bir rekreasyon eğitiminden yoksun olmalarıdır. Anne-babalardaki bu eğitimsizlik, kendini çocuklarda da göstermektedir.

Hatta bu konudaki bilgisizlik, aileler ve gençler arasında bir uyumsuzluk veya çatışma yaratabilmektedir. Örneğin, aileler boş oturmayı, dinlenmeyi çocukları için boşa geçirilmiş zaman olarak görebilir. Halbuki genç çalışma saati dışında dinlenmek için boş oturuyor, uyuyor ya da geziyorsa, bu zaman boşa geçirilmiş sayılmaz. Çünkü burada amaç, zihin veya beden yorgunluğunu ortadan kaldırmak veya azaltmaktır. Aileler bu durumu "aylaklık" olarak görüp gençleri kendi istedikleri etkinliklere katılmaya zorlayabilir. Kendi doyumsuzluklarını çocuklarına yansıtarak, geçmişte yapmak isteyip yapamadıkları etkinliklerin, çocukları tarafından gerçekleştirilmesini isteyebilir. Bazen de aile toplumun etkisi altında kalarak gençlerin bazı etkinliklere katılmalarına karşı çıkmaktadır¹⁴⁴.

Yukarıda anlatılanların ışığı altında denilebilir ki; "eğitimde reform herşeyden önce ailede gerçekleşmelidir"⁶⁴. Ancak bu reform yalnız çocuklara ailede rekreasyon eğitimi verilmesiyle sınırlandırılmayarak, öncelikle ailede bu eğitimi verebilecek tek unsur olan anne-babaların sağlıklı bir rekreasyon eğitiminden geçirilmesi gereklidir.

B. Okulda Rekreasyon Eğitimi

Rekreasyon eğitiminin aileden sonra verilebileceği yer olan okul, eğitim kurumları içerisinde, rekreasyon eğitimi vermesi gereken kuruluşlardan en önemlisidir.

Artık bugünün toplumlarında ortada hazır olarak bekleyen bilgilerin çokluğu ve bilimin üretim alanında kullanılması nedeniyle, resmi (formel) eğitim bir bütün olarak eğitim sürecinde egemen duruma gelmiştir⁸³. Okul, bir toplumda eğitimin pazarlandığı ve eğitim hizmetinin üretildiği yerdir²⁴.

Okulun görevleri aslında eğitimin; sosyal (insanı sosyalleştirmek, kültürü korumak ve geliştirmek), politik (yetişen insanın toplumdaki devlet sistemine bağlılık göstermesi) ve ekonomik (ekonominin beyingücü ve insangücü ihtiyacını karşılamak) görevleri ile aynıdır. Okulların fonksiyonları, rekreasyon kuruluşlarının amaç ve fonksiyonlarıyla paralellik göstermektedir. Burada, okullar rekreasyon eğitimi verecek ve rekreasyon lideri yetiştirecek önemli kuruluşlardır⁸⁴.

Okullarda rekreasyon alışkanlıkları edinip, yaşam boyu uygulanabilecek beceri ve etkinlikleri öğrenebilecek zaman ve sistem bulunmaktadır. Burada, okulun hem rekreasyonu eğitim içine çekerek daha etkin kullanımı, hem de öğrenciler için bilerek ve severek katılabilecekleri rekreasyon etkinliklerinin öğretilmesi

sözkonusudur. Okullar, rekreasyon eğitimi bakımından, bu olumlu ortamları yaratmada güzel fırsatlar verebilme imkanlarına sahipken, çoğu kez eğitimi sadece bilgi edinme olayı olarak görmüşlerdir. Bu anlayışla, rekreasyona yönelik uygulama dersleri, okul içi ve okul dışı etkinlikler de ihmal edilmektedir⁸⁴.

Okullardan, rekreasyon amacıyla yararlanılması konusunda, bu fikri destekleyen ve karşı çıkan iki zıt görüş savunulmuştur.

Bu konuda olumlu görüş bildirerek, okulların rekreasyon amaçlı kullanımını savunanların destek aldıkları konular şunlardır^{84,135}.

1- Okullar, rekreatif ortamın oluşturulmasını sağlayıcı araç-gereç ve tesislere sahiptir.

2- Okullar rekreasyon eğitiminin gerçekleşeceği alanları destekleyebilecek güce sahiptir.

3- Okul, belirli bir nüfusun toplandığı bölgelerde, herkesin kolayca ulaşabileceği uzaklıktaki bir merkezdir.

4- Okul, bulunduğu çevrenin insanların ihtiyaçlarını karşılamak sorumluluğu taşır.

5- Okul, insanlarla doğrudan ve belirli dönemlerde zorunlu olarak temas içindedir. Bu özelliği ile bireyleri kolayca rekreasyon etkinlikleri içine çekebilme şansına sahiptir.

6- Okul ve rekreasyonun amaçlarında paralellik olması, ikisinin birleşmesini kolaylaştırır.

7- Öğretmenler yeniden eğitilerek her iki alana da hizmet edebilirler.

Okulların, rekreasyon amaçlı kullanımına karşı çıkanların destek noktaları ise şunlardır^{84,135}:

1- Okulun temel görevi eğitimidir. Boş zamanları hedef alan rekreasyonunun ise bunu engelleyebilecek bir nitelikte olduğu kabul edilmektedir.

2- Rekreasyon için gerekli olan liderlik yöntemleri, öğretmenler için uygun değildir.

3- Öğretmenleri rekreasyon etkinliği ve eğitimine yönlendirecek ücret ve diğer teşvikler yetersizdir.

4- Öğretim için bile yeterli mali kaynağı bulunmayan okulların, rekreasyon eğitimi için gerekli ek bir yükü kaldırması imkansızdır.

5- Halka açık rekreasyon etkinliklerine açılacak olan okul tesis, araç-gereç ve alanlarının kontrolü zor olacaktır.

6- Formel bir eğitim için organize edilen okullar, gönüllü katılımı gerektiren rekreasyon için uygun organizasyona sahip değildir.

Bugün okullardan rekreatif amaçlı yararlanılması konusunda olumlu görüş bildirenler daha fazla destek bulmaktadır^{84,135}.

Türkiye'de direk olarak rekreasyon eğitimi adı altında ve bu amaçlara yönelik olmasa da, birtakım uygulamalara rastlanmaktadır. Bu uygulamalar^{29,84,135}.

- 1- Resmi müfredata alınan rekreatif amaçlı dersler,
- 2- Eğitsel kollar,
- 3- Ders dışı etkinlikler şeklinde kendini göstermektedir.

Resmi müfredatta yer alan beden eğitimi, resim, müzik, güzel sanatlar gibi rekreatif içerikli derslerin uygulanmasına verilen sürenin çok yetersiz olduğu görülmektedir. Üstelik bu kısıtlı süre, eğitimciler tarafından gerçek amaçlarına uygun değerlendirilmemektedir. Öğrenciler bu ders saatlerinde ya tamamen serbest bırakılmakta ya da velilerin de desteğiyle eğitimciler

tarafından bu ders saatleri, daha önemli görülen diğer dersler için kullanılmaktadır^{84,135}.

İlk ve orta öğretim yönetmeliklerinde, rekreatif amaçlara da yönelik olarak kurulması planlanan eğitsel kolların etkin bir biçimde uygulanamadığı görülmektedir. Eğer bu uygulama haftada bir saatlik eğitsel kol dersinin dışına çıkarak, gerçek amacına ulaşıyorsa; bu tamamen kol öğretmenin becerikliliğine, liderlik vasfı taşımasına ve şahsi gayretlerine bağlıdır^{84,135}.

Okulların rekreasyon eğitimine yönelik bir diğer uygulaması da ders dışı etkinlikler şeklinde kendini göstermektedir.

Ders dışı etkinlikler, sınıf çalışmalarına ek olarak, ancak bütünüyle okul zamanı dışında, öğrencinin tamamen kendi isteğiyle, okulun rehberlik ve denetimi altında katıldıkları etkinliklerdir²⁹.

Ders dışı etkinlikler tanımından da anlaşılacağı gibi, tam olarak rekreasyon eğitimini karşılar^{29,84}.

Okulda öğretilen dersler, her ne kadar öğrenciye birçok bilgi, beceri ve alışkanlık sağlıyorsa da bunlar öğrencinin kişiliğinin oluşumu için tam olarak yeterli değildir. Bu "Ders Dışı

Etkinlikler”le gerekleŒir. Okuldaki eğitim ve ğretim, öğrencinin bütün yönlerinin geliŒtirilmesine alıŒır. Derslerle bu kısmen gerekleŒir. Ancak ğrencinin “yaŒantı” kazanması da gerekir. Derslerin eriŒemediđi bu konularda eğitimin tamamlayıcısı ders dıŒı etkinliklerdir²⁹.

Ders dıŒı etkinlikler uygulama zamanları bakımından üç grupta toplanır²⁹:

- 1- Dersler dıŒında, dersle ilgili boŒ zaman etkinlikleri,
- 2- Dersler dıŒında, dersle ilgili olmayan boŒ zaman etkinlikleri,
- 3- Okul dıŒındaki boŒ zaman etkinlikleri.

Rekreasyonun ve rekreasyon eğitiminin amaçlarını tam olarak karŒılayan ders dıŒı etkinliklerin yararları konusunda eğitimciler çok Œey söylemektedirler. Bu yararlar da üç ana baŒlık altında toplanabilir²⁹:

- 1- Derslerin yetersizliğini gidererek “kiŒiliđin bir bütün halinde geliŒmesi” ni sağlamak,
- 2- “YurttaŒlık eğitimi” sağlamak; “topluluk bilinci”ni, “sorumluluk duygusu”nu, “nderlik yeteneği”ni geliŒtirmek,
- 3- BoŒ zamanları iyi kullanma alışkanlığı kazandırmak.

İster müfredatta yer alan derslerle ya da eğitsel kol çalışmalarıyla, ister ders dışı etkinliklerle; eğitim hedeflerine yönelik ya da direk rekreasyon amaçlı; hangi yolla ve hangi nedenle olursa olsun, eğitim sisteminin bir an önce rekreasyonu ve rekreasyon eğitimini bireylerin ve toplumun hizmetine sunarak, bu çok yönlü nimetten yararlanması gerekmektedir.

III. GENÇLİK VE REKREASYON

Türkiye gibi genç nüfusa sahip ülkelerde tüm konularda olduğu gibi, rekreasyon konusunda da üzerinde önemle durulması ve öncelikle ele alınması gereken kesim gençlik kesimidir.

Bugün dünya ülkelerinin büyük bir önemle üzerinde durup ele aldıkları alanlardan biri de gençlik konusudur. Çünkü milletler geleceklerinin güvence altına alınmasının tek çıkış yolunun gençliğin problemlerine ve ihtiyaçlarına eğilerek, onların yapıcı, yaratıcı, yetenekli bir nesil olarak yetiştirilmesi olduğunda birleşmiş bulunmaktadır⁹⁵.

Gençlik kavramı gerek tanımı, gerek gruplandırılması, gerekse yaş sınırlarının çizilmesi konularında toplumlar ve devirler

arasında farklılık gösterdiği gibi, aynı toplumun çeşitli kesimlerinde de farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır.

Gençlik; bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin birarada görüldüğü bir geçiş dönemi ya da blüğe erme ile başlayan fizyolojik ve psikolojik değişmeyi içeren, bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan bir yaş dönemidir⁶¹. Bir başka tanıma göre ise "çocuk olarak kabul edilmeleri mümkün olmayan fakat henüz yetişkin haline de gelmemiş bulunan bir nüfus kategorisi"dir⁴⁶.

Gençlik dönemini belirleyen yaş sınırları değişik ülkelerde ve yayınlarda farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar gencin içinde yaşadığı toplumun doğal ve kültürel özelliklerinden kaynaklanmaktadır⁶². Gençlik çağının sınırlarının belirlenmesinde Türkiye'de de farklı yaklaşımlar olmakla birlikte, yapılan çalışmalarda bu çağ genellikle 12-24^{61,98} veya 15-24^{40,41} olarak kabul edilmektedir.

Gençlik kesiminin sınıflandırılmasında da bir çeşitlilik söz konusudur. Tezcan'ın yaptığı sınıflama şöyledir^{133,135}:

1- Yerleşme yerlerine göre (köy, kasaba, kent, metropoliten gecekondü bölgeleri gençliği),

2- Cinsiyet ayırımına göre (kız-erkek gençlik),

3- Uğraşı alanına göre (çalışan, okuyan, işsiz gençlik).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Özel İhtisas Komisyonu Raporunda ise aşağıdaki gibi bir sınıflama yapılmıştır⁶²:

1- Öğrenci Gençlik:

- a. Orta Öğrenim Gençliği,
- b. Yüksek Öğrenim Gençliği,

2- Okul Dışı Gençlik:

- a. Çalışan Gençlik,
- b. Kırsal Alan Gençliği,
- c. İşsiz Gençlik,
- d. Asker Gençlik,
- e. Gecekondu Gençliği,

3- Özel Durumlu Gençlik:

- a. Bedensel ve Zihinsel Özürlü Gençlik,
- b. Hükümlü ve Tutuklu Gençlik,

4- Yurt Dışındaki Türk Gençliği.

Gençlik için hangi yaş grubu ve sınıflama ele alınırsa alınsın, toplum yapısına ve kişilik özelliklerine göre bazı ufak farklılıklar görülmekle birlikte; gençliğin ve dönemin evrensel ortaklık gösteren bazı özellikleri vardır.

Çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan gençlik döneminin belirgin özellikleri arasında coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, kişiliğinin sınırlarını aşma, toplum içinde sivrilmeye, ilgi çekme, rol sahibi olma çabası vardır⁶².

Benlik ve kimlik arayışı, kişilerarası ilişki bu dönemin karakteristiğidir. Beden uğraşları, zeka ve yetenek gösterileri, spor faaliyetleri, kendini beğenme ve beğendirme duygu ve uğraşları yoğunlaşır. Kendini gösterme, varlığını, büyüdüğünü gösterme ve bağımsızlık çabaları vardır¹²³.

Bu dönem, bireyin yaşamını büyük ölçüde etkileyen ve biçimlendiren kararların alındığı, kişiliğin büyük ölçüde tamamlandığı bir dönemdir. Genç, değişen ve gelişen kişiliği içinde çevrede yeni değerler aramaya, kişiliğinin olgunlaşmasında rol oynayan özdeşleşme, özerklik, sorumluluk kavramlarına cevap bulmaya çalışır. Bu kavramlarla genç kişilik kazanır, toplumla olan ilişkilerini biçimlendirir. Kimlik gelişimi yaşam boyu süren bir gelişim olmakla birlikte, bu dönemde biçimlenir^{18,62}.

Gençlik her memleketin ve milletin geleceği demek olduğuna göre toplumun ilerdeki gelişmesini, gençliğin fikir ve

arzuları tayin edecektir. Bu itibarla bugünkü Türk gençliği organik olarak Türkiye'nin yarınının yük ve sorumluluğunu taşımaktadır. Bu "yarın" nasıl ve ne olursa olsun, ancak genç kuşakların etken rolleri ve katılması ile şeklini alacaktır⁵⁸.

Gencin topluma katılabilmesi, erişkinler arasında yerini ve konumunu alabilmesi bu gelişme döneminde belli bilgi, beceri ve deneyimi kazanmasına bağlıdır. Bu dönemde genç ailesi dışına yönelerek, toplum yaşamı için gerekli bilgi, görgü ve ruhsa olgunluğa erişmelidir. Kendine özgü değerler, yaşam anlayışı ve bir dünya görüşü oluşturmalıdır. Çevresiyle bütünleşirken, kendi öz benliğinin bilincine varmalı ve kimlik duygusu geliştirmelidir¹⁵.

Türkiye nüfus yapısı itibariyle genç bir nüfusa sahiptir. Bir anlamda Türkiye'de sorunların çözümü, bu genç kitlelerin eğitim, iş, kültürlenme, eğlenme, dinlenme, barınma gibi temel sorunlarının ve çağdaş birtakım ihtiyaçlarının karşılanması ile mümkün olacaktır¹⁷.

Teknik ve endüstriyel gelişmelerin beraberinde getirdiği sosyal ve psikolojik sorunlar giderek artmıştır. Teknolojik hız gerek ülkeler çapında, gerekse tüm dünya ölçüsünde huzuru kaçıracı ve barışı tehdit edici boyutlara ulaşmıştır. Bunun sonucunda, bireysel ve toplumsal huzursuzluklar bütün dünyayı sarmış halde

görülmektedir. Özellikle toplumun önemli bir kesimi olan gençlik, kendilerine özgü olan, ruhsal ve zihinsel durumları nedeniyle, bu ortamdan en çok ve en hassas biçimde etkilenen kitleyi oluşturmaktadır¹⁸.

Gençlerle ilgili sorunların ve ihtiyaçların giderilmesinde en büyük etken kuşkusuz eğitimidir. Ancak bu döneme ait bir takım sıkıntıların kaynağının en az eğitimsizlik kadar, boş zamanların yanlış kullanımı ve bu konudaki eğitim eksikliği olduğu da bilinmektedir.

Son yıllarda tüm ülkelerde gençliğin bunalımları ve bu nedenle çeşitli zararlı etkinliklere girişmeleri, onların rekreasyon eğitimine daha fazla önem verilmesine yol açmıştır¹³⁵.

Gençlerin tatmin edilemeyen duygularını kışkırtan, onu ailesine ve toplumuna düşman edebilen vasıtaların başında "boş zamanlar" gelir. Çalışmayan veya yapacağı bir işi, bir uğraşısı bulunmayan genç, içine düştüğü bu olumsuz duygu ve düşüncelerin etkisiyle daha hırçın, daha geçimsiz, daha uyumsuz bir yaşayışın içine sürüklenmektedir. Bu ruh hali, içki, kumar gibi kötü alışkanlıklarla, bir takım uyuşturucu maddelerle daha da azgınlaştırılarak, genç insanın her türlü sosyal değer ölçüleri alt-üst edilmektedir¹²⁵.

İşte gençleri bu tür uçurumlardan, sonu karanlık maceralardan, nesiller arasında meydana getirilmek istenilen yabancılaşmalardan, kahvelerden, birahanelerden, diskoteklerden, uyuşturucu ve alkol alışkanlıklarından kurtaracak olan vasıtaların başında rekreasyon gelmektedir^{125,128,141}.

Severek, isteyerek, hiçbir zorlama olmadan seçilen ve yapılan bu etkinlikler, insana hayatın her döneminde ama bilhassa gençlik çağında huzur, sükun ve güven verir¹²⁵.

Rekreasyon, fert ve toplum hayatında o kadar önemlidir ki, insanlara hayatı sevdirdiği gibi, beden ve zihin özürsü kişilerde teşhiş ve tedavi aracı olarak büyük faydalar sağlamaktadır. Problemlı çocuk ve gençlerin yanısıra, ileri yaştaki kimselerin problemlerinin halledilmesine de yardımcı olmaktadır. Çeşitli sıkıntı, buhran ve problemler yaşayan gençlerin hemen hepsi, boş zamanlarında kendilerini zevkle, sevgiyle meşgul edip, eğlendirecek ve dinlendirecek bir güzel alışkanlıktan yoksundurlar¹²⁵.

İnsanın kişiliğini kazanmaya başladığı en kıymetli ve en önemli çağ olan gençlik döneminde, bu çağın gerek fizik ve gerekse psikolojik oluşum ve özellikleri, atılganlığı ve çeşitli farklı düşünceleri ayarlama, olumlu sonuçlara doğru kanalizetmede,

büyük işler başarmak için bir enerji kaynağı olarak kullanmada; Millet ve Memleketimizin parlak geleceği için faydalı plan ve çalışmalara yönelmede, rekreasyon alışkanlıklarının büyük rolü vardır. Bu alanda boş zamanların en iyi şekilde kullanılması ve değerlendirilmesi ve bunları sağlayacak bir rekreasyon etkinliğinin edinilmesi gençliğimize çok yönlü faydalar sağlayacaktır. Çünkü kötü alışkanlıklar, karanlık zihniyetli millet ve memleket düşmanları, gençleri boş zamanlarında yakalamaktadır¹²⁵.

Rekreasyon önleyici yönüyle, gençleri ileride yakalanmaları muhtemel ruh hastalıklarından uzak tuttuğu gibi; koruyucu yönüyle onların ruh sağlık ve dengelerini koruyup, devam etmesini temin eder. Ve nihayet döngüsel yönüyle de çeşitli ihmal ve yanlış davranışlardan dolayı bedenen ve ruhen çeşitli özür ve hastalıklara yakalanmış olanların tedavi ve rehabilitesinde son derece önemli rol oynar¹²⁵.

Rekreasyon, gençlerin yetiştirilmesi ve yaratıcılığının artırılması açısından da önemle ele alınması gereken bir alandır⁹⁵.

Türkiye'de gençlerin boş zamanlarını pasif ve olumsuz biçimlerde değerlendirdiklerinden, daha önceki bölümlerde söz edilmişti. Gençlerin boş zamanlarını aktif ve yararlı rekreatif

etkinliklerle değerlendirmemesinin sebeplerini şu şekiide sıralayabiliriz^{95,132,135} :

1- Ekonomik yetersizlikler: Hem aile bütçelerinin sınırlılığı, hem ülke ekonomisinin yaşadığı darboğaz, gencin aktif etkinliklere katılımını etkilemektedir.

2- Organizasyon eksikliği: Boş zamanlarla ilgilenmesi gereken kamu ve özel kuruluşlar organize olamamaktadırlar. Gençler bu konuda kendilerine yol gösterici, rehberlik edici lider ve kuruluş bulamamaktadırlar.

3- Rekreasyon eğitimi eksikliği: Gençlerimize bu konuda bilinçli ve yeterli bir rekreasyon eğitimi verilememiştir.

4- Sosyal ve geleneksel baskılar: Daha çok kızlar için geçerli olmakla birlikte erkekleri de içine alır. Ayıp, günah gibi bazı yaptırımlar nedeniyle bazı yörelerde rekreasyon etkinliklerine rıza gösterilmemektedir.

Gençlikle ilgili sınıflamalarda, okuyan gençlik ayrı bir kategori olarak ele alınmaktadır. Okuyan gençliğin bir bölümünü de Yükseköğrenim Gençliği oluşturmaktadır.

Öğrenim süresinin uzaması ve eğitim kurumlarının çoğalması, genç kesimin önemli çoğunluğunu öğrencilerin oluşturmasına neden olmuştur. 1993-1994 öğretim yılında ortaokul

ve liselerde 4.524.000, yükseköğretimde 1.072.000 öğrenci yer almıştır⁴¹.

Yükseköğretim gençliği, genel nitelikleri, yaşı, cinsiyeti, aile durumu, yetiştiği öğrenim kurumları ve çevre özellikleri açısından gençlik içinde bir alt sınıf oluşturmaktadır. Toplumsal ve psikolojik süreçleri çoğunlukla aile çevresinden uzakta yaşayan yükseköğretim gençliği, bu gelişim aşamalarındaki sorunları çok kez değişik görünümde, başka sorunlarla etkileşerek büyümüş ve karmaşıklaşmış biçimde yaşar. Sonuçta bu sorunlar “toplumsal sorun” niteliğine bürünmüş olarak ortaya çıkar⁶².

Yükseköğretim yıllarına rastlayan ortalama 17 yaş ve sonrası, kendine güven ve gösterişin ağır bastığı “asıl delikanlılık”, yetişkinlik öncesi dönemdir. Bu dönemde genç için kendi değerlerini bulmak, bunları benimsemek, bağımsızlığını kazanmak, gelecekteki yetişkin rolünü benimsemek, kısaca kendi kimliğini bulabilmek önem kazanır⁶².

Üniversite öğreniminde bireyin mesleki Formasyon eğitimi dışında, katılacağı rekreasyon etkinlikleri; kendi yaşantılarını çarpıtmadan görebilmelerini, kendi yetenek ve yeterliliklerine uygun uğraşlar edinerek kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayacaktır⁶².

Yükseköğretim gençliğinin önemli bir kesimi, öğrenim gördüğü üniversitenin bulunduğu yere, başka yerleşim birimlerinden gelmekte ve yurtlarda barınmaktadır. Bu nedenle yükseköğretim gençliğinin yetiştirilmesinde ve varolan sorunlarının çözümlenmesinde en büyük görev, yükseköğretim kurumlarına ve bünyesinde binlerce öğrenci barındıran Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na düşmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma tarama modelindedir. Konu ile ilgili literatür taranmıştır. Çalışmada Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı beş kız öğrenci yurdunda kalan 650 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Bu yurtlar ve anket uygulanan öğrenci sayıları şunlardır

	Ankete		
	Toplam Öğr.Say.	Katılan Öğr.Say.	%
Mehmet Akif Kız Öğrenci Yurdu	1360	150	11.02
Tahsin Banguoğlu Yurdu	1488	150	10.08
Yenişehir Kız Öğrenci Yurdu	312	145	46.47
Nenehatun Kız Öğrenci Yurdu	264	140	53.03
Sabancı Kız Öğrenci Yurdu	1104	65	5.88
TOPLAM:		650	

Anketin geçerliliği; her sorunun konu ile ilişkisi, bütün konuyu kapsamaması ile soruların açık ve anlaşılır olması bakımından

önce uzmanlara tetkik ettirilerek, daha sonra ise Abadan, Demiray, Karaküçük ve Yurtkur'un ayrı ayrı yapmış oldukları benzer araştırmalarda kullandıkları anketlerle karşılaştırılmış ve evren içinden çekilen 25 kişilik bir ön gruba pilot çalışma yapılarak sağlanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde soruların anlaşılabilirliği, alanı ne ölçüde kapsadığı ve sıralama yönlerinden yeniden gözden geçirilerek son şekli verilen anket, bilgisayarda değerlendirilecek biçimde kodlanarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan bütün yurtlarda 9324 kız öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerden tesadüfi yöntem ile belirlenen 650'sine anket dağıtılmış ve hemen cevaplandırmaları istenmiştir. 638 öğrenci anketi cevaplandırmıştır. Anketlerin geri dönüş oranı % 98 olmuştur.

Verilerin değerlendirilmesi frekans ve yüzde dağılımları, ayrıca Ki-kare (X^2) testi teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Sonuçların yorumunda $p < 0.05$ anlamlılık derecesi kabul edilmiştir. Araştırma verilerinin analizleri Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi İstatistik Bölümünde, IBM-PC bilgisayar ve MİNİTAB paket program kullanılarak değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amacına yönelik olarak hazırlanan anketten elde edilen veriler, inceleme özelliği dikkate alınarak gruplandırılmış ve tablolar halinde verilmiştir.

Tablo I
Kişisel Bilgiler

Kişisel	Bilgiler	f	%	n	Top
Yaş	18-20	426	66,8	638	100
	21-23	198	31,0		
	24-26	13	2,0		
	27 ve yukarı	1	0,2		
Yetiştigi Çevre	Kırsal	121	19,0	638	100
	Kentsel	517	81,0		
Velinin Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	6	0,9	638	100
	İlkokul	272	42,6		
	Ortaokul	88	13,9		
	Lise	120	18,8		
	Üniversite	145	22,7		
	Lisansüstü	7	1,1		
Öğrenim Gördüğü Lise Türü	Devlet lisesi	354	55,5	638	100
	Özel lise	13	2,0		
	Anadolu-Fen lisesi	67	10,5		
	İmam-Hatip lisesi	7	1,1		
	Meslek liseleri	176	27,6		
	Diğer	21	3,3		
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	609	95,5	638	100
	Yarım gün	6	0,9		
	Kısmen kendi işinde	6	0,9		
	Yalnız hafta sonu	1	0,2		
	Haftada bir kaç gün	11	1,7		
	El emeğini değerlendiriyor	5	0,8		
Ekonomik Durum	Çok iyi	11	1,7	638	100
	İyi	278	43,6		
	Orta	299	46,9		
	Zayıf	41	6,4		
	Çok zayıf	9	1,4		
Öğrenim Gördüğü Alan	Sosyal Bilimler	299	46,9	638	100
	Fen Bilimleri	102	16,0		
	Sağlık Bilimleri	62	9,7		
	Diğer	175	27,4		
Yurtdışı Kalma Süresi	1 yıl	250	39,2	638	100
	2-4 yıl	351	55,0		
	5 yıl ve daha fazla	37	5,8		

Tablo 1'deki kişisel bilgilere bakıldığında öğrencilerin 426'sının (%66,8) 18-20 yaş, 198'inin (%31) 21-23 yaş grubunda bulunduğu; 517'sinin (%81) kentsel, 121'inin (%19) kırsal çevrede yetiştiği; babalarının 272'sinde (42,6) ilkokul, 145'inde (22,7) üniversite düzeyinde eğitim durumuna sahipken, okuma-yazma bilmeyen velilerin 6 kişi (%0,9) ile en son sırada yer aldığı; 354'ünün (%55,5) düz devlet lisesi, 176'sının (%27,6) meslek liselerinde, 13'ünün (%2) özel liselerde eğitim gördüğü; 609'unun (%95,5) çalışmadığı; 299'unun (%46,9) orta, 278'inin (%43,6) iyi ekonomik düzeyde olduğu; 299'unun (%46,9) sosyal bilimler, 62'sinin (%9,7) Sağlık bilimlerinde öğrenim gördüğü; 351'inin (%55) 2-4 yıl, 37'sinin (%5,8) 5 yıldan fazla yurttaki kaldığı görülmektedir.

Tablo 2
İlk-Orta-Lise Öğrenimi Süresince Yatılı Yurttaki Kalma

	f	%
Evet	57	9,0
Hayır	581	91,0
Toplam	638	100

Tablo 2'de deneklerin 581'i (%91) daha önceki öğrenimleri süresince yatılı yurttaki kalmadıklarını belirtirken, 57'si (%9) daha önce yatılı yurttaki kaldıklarını belirtmiştir.

Tablo 3
Okuldaki Başarı Derecesi

Başarı	f	%
Çok iyi	28	4,4
İyi	372	58,3
Orta	222	34,8
Zayıf	10	1,5
Çok zayıf	3	0,5
Cevapsız	3	0,5
Toplam	638	100

Tablo 3'de deneklerin okuldaki genel başarısına bakıldığında 372 kişinin (%58,3) iyi ve 222 kişinin (%34,8) orta düzeyde oldukları görülmüş ve yoğunluk iyi ve orta derecelerde olmuştur.

Tablo 4
Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi

Görüş	f	%
Başarıyı artırır	551	86,4
Başarıyı düşürür	9	1,4
Hiçbir etkisi yoktur	67	10,5
Cevapsız	11	1,7
Toplam	638	100

Tablo 4'deki deneklerin rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşlerine bakıldığında 551'i (%86,4) başarıyı artırdığı, 67'si (%10,5) hiçbir etkisi olmadığı, 9'u (%1,7) başarıyı düşürdüğü şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 5
Sahip Olunan Boş Zaman Süresi

Süre	f	%
Hiç kalmıyor	59	9,3
1-2 saat	160	25,1
3-4 saat	249	39,0
5-6 saat	132	20,7
7-8 saat	25	3,9
8'den fazla	11	1,7
Cevapsız	2	0,3
Toplam	638	100

Tablo 5'de günde sahip oldukları ortalama boş zaman süresini deneklerin 249'u (%39) 3-4 saat, 11'i (%1,7) 8'den fazla olarak belirtmişlerdir

Tablo 6
Daha Fazla Boş Zamana Sahip Olma İsteği

	f	%
Yeterli, istemem	268	42,0
Yetersiz, isterim	364	57,0
Cevapsız	6	1,0
Toplam	638	100

Tablo 6'da deneklerin 364'ünün (%57) boş zamanlarının yetersiz olduğu ve daha fazlasına sahip olmayı istedikleri; 268'inin (%42) boş zamanlarının yeterli olduğu ve daha fazlasına sahip olmayı istemedikleri görülmektedir.

Tablo 7
İlk-Orta-Lise Öğrenimi Süresinde Rekreasyon Etkinliğine Katılım

Etkinlik Türü	f	%
Müzik,tiyatro, halk oyunları vb.	278	43,5
Spor	185	28,9
Eİ işleri	131	20,5
Hiç bulunmadım	165	25,8
Başka	44	6,8

n= 638

Tablo 7'de deneklerin 278'i (%43,5) müzik, tiyatro, halk oyunları vb. etkinliklere katıldıklarını belirtirken, 185 kişi (%28,9) ile spor ikinci sırayı almaktadır. 44 kişi (%6,8) seçeneklerde belirtilenlerden başka etkinliklere katılırken, 165'i (%25,8) hiçbir etkinlikte bulunmadıklarını belirtmektedirler

Tablo 8
Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Katılım Sıklığı (Haftada/gün)	f	%
1 gün	246	38,5
2 gün	136	21,3
3 gün	30	4,7
4 gün	8	1,2
5 gün	2	0,3
6 gün	1	0,2
7 gün	5	0,8
Cevapsız	210	33
Toplam	638	100

Tablo 8'de deneklerin 246'sı (%38,5) etkinliklere haftada bir gün, 136'sı (%21,3) haftada iki gün katıldıklarını belirtirken, 2'si (%0,3) beş gün, 1'i (%0,2) altı gün katıldıklarını belirtmiştir.

Tablo 9
Yurttta Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreatyon Alışkanlıklarındaki Değişme

Değişme	f	%
Etkinliklere katılımım arttı	126	19,8
Etkinliklere katılımım azaldı	272	42,6
Hiçbir değişiklik olmadı	232	36,4
Cevapsız	8	1,2
Toplam	638	100

Tablo 9'da deneklerin 272'si (%42,6) yurttta kalmaya başladıktan sonra etkinliklere katılımının azaldığını belirtirken, 232'si (%36,4) hiç bir değişiklik olmadığını, 126'sı (%19,8) etkinliklere katılımının arttığını belirtmiştir.

Tablo 10
Yurttta Bulunan Etkinlik Türleri

Etkinlik Türü	f	%
Salon sporları	233	36,5
Cimnastik-Aerobik	5	0,7
Okuma Salonu-Kütüphane	330	51,7
Halk Oyunları	184	28,8
Sinema Salonu	51	7,9
Müzik	52	8,1
Bilgisayar Kursu	-	-
Satranç	62	9,7
Uzakdoğu Sporları	-	-
Masa Tenisi	197	30,8
El Sanatları	25	3,9
Tiyatro	12	1,8
TV Salonu	338	52,9
Gezi-Eğlence	39	6,1
Yabancı Dil Kursu	-	-
Badminton	1	0,1
Başka	20	3,1
Cevapsız	53	8,3

Tablo 10'daki deneklerin kaldıkları yurttaki bulunan boş zamanları değerlendirmeye yönelik etkinlik türleri hakkında verdikleri cevaplar incelendiğinde; 338'inin (%52,9) TV salonu, 330'unun (%51,7) okuma salonu-kütüphane, 25'inin (%3,9) el sanatları, 12'sinin (%1,8) tiyatro, 1'inin (%0,16) badminton cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 11
Yurttaki Katıldıkları Etkinlik Türleri

Etkinlik Türleri	f	%
Salon Sporları	29	4,5
Cimnastik-Aerobik	2	0,3
Okuma Salonu-Kütüphane	199	31,2
Halk Oyunları	9	1,4
Sinema Salonu	3	0,4
Müzik	34	5,3
Bilgisayar Kursu	-	-
Satranç	10	1,5
Uzakdoğu Sporları	2	0,3
Masa Tenisi	37	5,8
El Sanatları	8	1,2
Tiyatro	2	0,3
TV Salonu	248	38,8
Gezi-Eğlence	12	1,8
Yabancı Dil Kursu	-	-
Badminton	-	-
Başka	14	2,19
Cevapsız	214	33,5

n= 638

Tablo 11'de yurttaki katıldıkları etkinlik türleri ile ilgili soruya deneklerin 248'i (%38,8) TV salonu, 199'u (%31,2) okuma salonu-kütüphane cevabını verirken, 2 kişi (%0,3) cimnastik-aerobik, 2 kişi (%0,3) uzakdoğu sporları, 2 kişi (%0,3) tiyatro etkinliklerine katıldıklarını belirtmektedir. 214 kişi ise (%33,5) bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 12
Yurtta Etkinliklere Yeterince Katılabilme Durumu

	f	%
Evet, katılabiliyorum	24	3,7
Hayır, katılamıyorum	613	96,1
Cevapsız	1	0,2
Toplam	638	100

Tablo 12'de deneklerin 613'ünün (%96,1) yurtta boş zaman değerlendirme etkinliklerine yeterince katılamadıkları, 24'ünün (%3,7) yeterince katıldıkları görülmektedir.

Tablo 13
Yurtta Etkinliklere Katılamama Nedenleri

Nedenler	f	%
Boş zamanları değerlendirmek gibi bir alışkanlığım yok	55	8,6
Araç-gereç, malzemeler yeterli değil	206	32,2
Etkinlikleri düzenleyecek yetkililer konuyla ilgili değil	145	22,7
Etkinlikleri yürütecek çalıştırıcı yok	142	22,2
Boş zaman değerlendirme isteklerimizle ilgilenen yok	173	27,1
Yurtta istediğim tür etkinlik yok	313	49,0
Programları bana uymuyor	180	28,2
Tesisler sürekli kapalı	42	6,5
Tesisler yeterli değil	169	26,4
Başka	35	5,4
Cevapsız	20	3,1

n= 638

Tablo 13'de deneklerin yurtta etkinliklere yeterince katılamama nedenleri incelendiğinde; 313'ü (%49) yurtta istediği tür etkinlik olmadığını, 206'sı (%32,2) araç-gereç ve malzemelerin yetersiz

olduğunu belirtirken, 55'i (%8,6) boş zamanları değerlendirmek gibi bir alışkanlıkları olmadığını, 42'si (%6,5) tesislerin sürekli kapalı olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 14
Yurttan İmkan Sağlandığında Katılmak İstenilen Etkinlik Türleri

Etkinlik Türleri	f	%
Edebiyat Toplantıları	244	38,2
Sergiler	158	24,7
Tiyatro Etkinlikleri	310	48,5
Spor Etkinlikleri	178	27,9
Geziler	330	51,7
Film Gösterilmesi	310	48,5
Yabancı Dil Kursu	258	40,4
Doğa Yürüyüşleri	295	46,2
Eğlence Geceleri	238	37,3
Konferans	157	24,6
Müzik Etkinlikleri	269	42,1
Bilgisayar Kursu	248	38,8
Halk Oyunları	120	18,8
Konser	298	46,7
Başka	-	-

n = 638

Tablo 14'de deneklerin yurttan imkan sağlandığında katılmak istedikleri etkinlik türü olarak; 330'unun (%51,7) geziler, 310'unun (%48,5) tiyatro etkinlikleri, 310'unun (%48,5) film gösterilmesini istedikleri görülürken, 157'sinin (%24,6) konferans, 120'sinin (%18,8) halk oyunlarını tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 15

Yurt Tesislerinin Yeterince Kullanılabilmesi İçin Gerekenler

Görüşler	f	%
Eğitilmiş personel	420	65,8
Programların uygun saatlere ayarlanması	309	48,4
Öğrencilere rekreasyon etkinliklerinin önemini anlatılması	183	28,6
Tesislerin işleyecek duruma getirilmesi	363	56,9
Başka	44	6,9
Cevapsız	18	2,8

n = 638

Tablo 15'deki verilerde, deneklerin çoğunluğunun yurt tesislerinden istenilen düzeyde faydalanmak istedikleri gözlenmiştir. Toplam denek sayısının 420'si (%65,8) eğitilmiş personel, 309'u (%48,4) programların uygun saatlere ayarlanması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 16

Dışında Rekreasyon Etkinliklerine Katılım

Katılım	f	%
Evet, katılıyorum	361	56,6
Hayır, katılmıyorum	277	43,4
Toplam	638	100

Tablo 16'daki verilerde, deneklerin 361'inin (%56,6) yurdun dışında rekreasyon etkinliğine katıldıkları, 277'sinin (%43,4) katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 17
Dışarıda Tercih Edilen Etkinlik Türleri

Etkinlik Türü	f	%
Spor	50	13,8
Sinemaya gitmek	321	88,9
Yabancı dil kursu	58	16,0
Müzik	135	37,4
Eğlence yerlerine gitmek	190	52,6
Güzel sanatlar	62	17,1
Tiyatro	176	48,7
Bilgisayar kursu	14	3,8
Başka	60	16,6

n= 361

Tablo 17'deki verilerde, yurdun dışında rekreasyon etkinliklerine katılan deneklerin 321'i (%88,9) sinemaya, 190'ı (%52,6) eğlence yerlerine gittiklerini belirtirken, 50'si (%13,8) spor etkinliklerine, 14'ü (%3,8) bilgisayar kursuna katıldıklarını belirtmektedir.

Tablo 18
Dışarıdaki Etkinliklere Katılım Yeri

Yer	f	%
Özel tesisler	294	81,4
Kamuya ait tesisler	101	27,9
Okul tesisleri	130	36,0
Başka	1	0,2

n= 361

Tablo 18'de yurdun dışında rekreasyon etkinliklerine katılan deneklerin; 294'ünün (%81,4) özel tesisleri, 130'unun (%36) okul tesislerini, 101'inin (%27) kamuya ait tesisleri tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 19
Rekreasyon Etkinliklerini Tercih Nedeni

Tercih Nedeni	f	%
En iyi yapabildiğim ve yeteneklerime uygun olduğu için	261	40,9
Arkadaşlarla birlikte olabiliyorum	286	44,8
Fazla para harcamamı gerektirmiyor	115	18,0
Yurtta başka etkinlik yok	97	15,2
Aile ve çevre baskısı yok	70	10,9
Etkinlik merkezine kolayca ulaşabiliyorum	95	14,9
Güzel bir ortamı var	252	39,5
Tesis, araç-gereç müsait	62	9,7
Programları bana uyuyor	186	29,1
Başka	20	3,1
Cevapsız	82	12,8

n = 638

Tablo 19'daki verilerde deneklerden, katıldıkları rekreasyon etkinliğini seçme nedeni olarak en çok 286'sı (%44,8) arkadaşlarla olabildikleri için, 62'si (%9,7) tesis ve araç-gereç müsait olduğu için seçtikleri belirtmişlerdir.

Tablo 20
Faaliyetlerin Bıraktığı Etki

Bıraktığı etki	f	%
Dinlendirici buluyorum	325	50,9
Eğlenceli ve heyecan verici buluyorum	237	37,1
Eğitici buluyorum	284	44,5
Rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı buluyorum	377	59,1
Farklı yaşantılar buluyorum	176	27,5
Çevrem genişliyor	256	40,1
Derslerin baskısından kurtuluyorum	272	42,6
Mutlu edeci ve zevk verici buluyorum	267	41,8
Sağlığıma olumlu etki yapıyor	126	19,7
İnsanlarla daha kolay ilişki kurabiliyorum	241	37,7
Sosyal statü sağlıyor	173	27,1
Başka	2	0,3
Cevapsız	42	6,5

n = 638

Tablo 20'deki verilerde, deneklerin rekreasyon faaliyetlerinin bıraktığı etki konusunda; 377'si (%59,1) rahatlatıcı ve cansıkıntılarından uzaklaştırıcı, 325'i (%50,9) dinlendirici etki bıraktığını belirtirken, 173'ü (%27,1) sosyal statü sağladığını, 126'sı (%19,7) sağlığına olumlu etki yaptığını belirtmektedir.

Tablo 21
Yetiştigi Çevre ile Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi
Arasındaki İlişki

Yetiştigi Çevre	Görüşler				TOPLAM
	Cevapsız	Başarıyı artırır	Başarıyı düşürür	Hiçbir etkisi yoktur	
Cevapsız	-	6 %0,94	-	-	6 %0,94
Kırsal	-	105 %16,46	1 %0,16	12 %1,88	118 %18,50
Kentsel	11 %1,72	440 %68,97	8 %1,25	55 %8,62	514 %80,56
Toplam	11 %1,72	551 %86,36	9 %1,41	67 %10,50	638 %100

$$P < 0.05 \quad X^2_{\text{tab}} = 12.592 \quad X^2 = 4000$$

Tablo 21'de deneklerin yetiştikleri çevre ile rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleri, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 22
Yetiştigi Çevre İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı
Arasındaki İlişki

Yetiştigi Çevre	Katılım Sıklığı (haftada/gün)								TOPLAM
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	
Cevapsız	2 %0,31	2 %0,31	2 %0,31	-	-	-	-	-	6 %0,94
Kırsal	48 %7,52	43 %6,74	20 %3,13	3 %0,47	1 %0,16	1 %0,16	-	2 %0,31	118 %18,50
Kentsel	160 %25,08	201 %31,50	114 %17,87	27 %4,23	7 %1,10	1 %0,16	1 %0,16	3 %0,47	514 %80,56
Toplam	210 %32,92	246 %38,56	139 %21,32	30 %4,70	8 %1,25	2 %0,31	1 %0,16	5 %0,78	638 %100

$$P < 0.05 \quad X^2_{tab} = 23.685 \quad X^2 = 9.708$$

Tablo 22'de deneklerin yetiştikleri çevre ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, yapılan X^2 çözümlemesine göre

$P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

TABLO 23

**Yetiştirdiği Çevre İle Yurtta Kalmaya Başladıktan Sonra
Rekreasyon Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişme
Arasındaki İlişki**

Yetiştirdiği Çevre	Değişim				TOPLAM
	Cevapsız	Etkinliklere Katılımım arttı	Etkinliklere katılımım azaldı	Hiçbir değişiklik olmadı	
Cevapsız	-	2 %0,31	1 %0,16	3 %0,47	6 %0,94
Kırsal	-	27 %4,23	46 %7,21	45 %7,05	118 %18,50
Kentsel	8 %1,25	97 %15,20	225 %35,27	184 %28,84	514 %80,56
Toplam	8 %1,25	126 %19,75	272 %42,63	232 %36,36	638 %100

$P < 0,05$

$X^2_{tab} = 12,592$

$X^2 = 5,206$

Tablo 23'de deneklerin yetiştikleri çevre ile yurtta kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında meydana gelen değişme, yapılan X^2 çözümlemesine $P < 0,05$ düzeyinde, birbirinden bağımsızdır.

Tablo 24
Öğrenim Gördüğü Lise Türü İle Rekreasyon
Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki

Lise Türü	Katılım Sıklığı (haftada/gün)								
	Cevapsız	1 GÜN	2 GÜN	3 GÜN	4 GÜN	5 GÜN	6 GÜN	7 GÜN	TOP.
Cevapsız	1 %0,16	1 %0,16	2 %0,31	-	-	-	-	-	4 %0,63
Devlet Lisesi	115 %18,03	138 %21,63	78 %12,23	14 %2,19	4 %0,63	-	1 %0,16	4 %0,63	354 %55,49
Özel Lise	-	7 %1,10	5 %0,78	1 %0,16	-	-	-	-	13 %2,04
Anadolu- Fen Lisesi	19 %2,98	26 %4,08	15 %2,35	2 %0,31	3 %0,47	1 %0,16	-	1 %0,16	67 %10,50
İmam Hatip Lisesi	2 %0,31	5 %0,78	-	-	-	-	-	-	7 %1,10
Meslek Liseleri	70 %10,97	62 %9,72	32 %5,02	10 %1,57	1 %0,16	1 %0,16	-	-	176 %27,59
Başka	3 %0,47	7 %1,10	4 %0,63	3 %0,47	-	-	-	-	17 %2,66
Toplam	210 %32,92	246 %38,56	136 %21,32	30 %4,70	8 %1,25	2 %0,31	1 %0,16	5 %0,78	638 %100

$$P < 0.05 \quad X^2_{tab} = 55.758 \quad X^2 = 40.692$$

Tablo 24'de deneklerin öğrendikleri lise türü ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 25
Öğrenim Gördüğü Lise Türü İle Yurdun Dışında
Rekreasyon Etkinliğine Katılım Arasındaki İlişki

Okul Türü	Etkinliklere Katılım		
	Katılıyorum	Katılmıyorum	Toplam
Cevapsız	2 %0,31	2 %0,31	4 %0,63
Devlet Lisesi	207 %32,45	147 %23,04	354 %55,49
Özel Lise	8 %1,25	5 %0,78	13 %2,04
Anadolu- Fen Lisesi	44 %6,90	23 %3,61	67 %10,50
İmam-Hatip Lisesi	5 %0,78	2 %0,31	7 %1,10
Meslek Liseleri	81 %12,70	95 %14,89	176 %27,59
Başka	14 %2,19	3 %0,47	17 %2,66
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

* $P < 0.05$

$X^2_{tab} = 12.592$

$X^2 = 16.182$

Tablo 25'de deneklerin, öğretim gördükleri lise türü ile yurdun dışında rekreasyon etkinliğine katılımları, yapılan X^2 çözümlemesine göre, $P < 0.05$ düzeyinde birbirleriyle bağımlıdır.

Tablo 26
Ekonomik Durum İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım
Sıklığı Arasındaki İlişki

Ekonomik Durum	Katılım Sıklığı (haftada/gün)								Toplam
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	
Çok iyi	2 %0,31	4 %0,63	4 %0,63	1 %0,16	-	-	-	-	11 %1,72
İyi	78 %12,23	117 %18,34	63 %9,87	12 %1,88	6 %0,94	1 %0,16	-	1 %0,16	278 %43,57
Orta	113 %17,71	105 %16,46	61 %9,56	13 %2,04	2 %0,31	1 %0,16	1 %0,16	3 %0,47	299 %46,87
Zayıf	12 %1,88	17 %2,66	7 %1,10	4 %0,63	-	-	-	1 %0,16	41 %6,43
Çok zayıf	5 %0,78	3 %0,47	1 %0,16	-	-	-	-	-	9 %1,41
Toplam	210 %32,92	246 %38,56	136 %21,32	30 %4,70	8 %1,25	2 %0,31	1 %0,16	5 %0,78	638 %100

P < 0.05

$X^2_{tab} = 41.337$

$X^2 = 21.161$

Tablo 26'da, deneklerin ekonomik durumları ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, yapılan X^2 çözümlemesine göre P < 0.05 düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 27
Ekonomik Durum İle Yurtta Kalmaya Başladıktan Sonra
Rekreasyon Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişmeler
Arasındaki İlişki

Ekonomik Durum	Alışkanlıklarındaki değişme				Toplam
	Cevapsız	Etkinliklere katılımımım arttı	Etkinliklere katılımımım azaldı	Hiçbir değişiklik olmadı	
Çok iyi	1 %0,16	2 %0,31	5 %0,78	3 %0,47	11 -%1,72
İyi	5 %0,78	54 %8,46	108 %16,93	111 %17,40	278 %43,57
Orta	2 %0,31	59 % 9,25	134 %21,00	104 %16,30	299 %46,87
Zayıf	-	9 %1,41	20 %3,13	12 %1,88	41 %6,43
Çok zayıf	-	2 %0,31	5 %0,78	2 %0,31	9 %1,41
Toplam	8 %1,25	126 %19,75	272 %42,63	232 %36,36	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{\text{tab}} = 21.026$

$X^2 = 12.140$

Tablo 27’de deneklerin ekonomik durumları ile yurtta kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında meydana gelen değişmeler, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 28
Öğrenim Alanı İle Rekreasyonun Akademik Başarıya
Etkisi Arasındaki İlişki

Öğrenim Alanı	Görüşler				TOPLAM
	Cevapsız	Başarıyı artırır	Başarıyı düşürür	Hiçbir etkisi yoktur	
Cevapsız	-	4 %0,63	-	-	4 %0,63
Sosyal B.	9 %1,41	257 %40,28	2 %0,31	31 %4,86	299 %46,87
Fen B.	1 %0,16	84 %13,17	4 %0,63	13 %2,04	102 %15,99
Sağlık B.	1 %0,16	53 %8,31	1 %0,16	7 %1,10	62 %9,72
Diğer	-	153 %23,98	2 %0,31	16 %2,51	171 %26,80
Toplam	11 %1,72	551 %86,36	9 %1,41	67 %10,50	638 %100

$$P < 0.05$$

$$X^2_{tab} = 21.026$$

$$X^2 = 13.729$$

Tablo 28'de deneklerin öğrenim gördükleri alan ile rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşü, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 29
Öğrenim Alanı İle Sahip Olunan Boş Zaman Süresi
Arasındaki İlişki

Günde Sahip Olduğu Boş Zaman Süresi								
Öğrenim Alanı	Cevapsız	Hiç kalmıyor	1-2 Saat	3-4 Saat	5-6 Saat	7-8 Saat	8'den fazla	Toplam
Cevapsız	-	2 %0,31	1 %0,16	-	1 %0,16	-	-	4 %0,63
Sosyal Bil.	2 %0,31	19 %2,98	71 %11,13	118 %18,50	71 %11,13	12 %1,88	6 %0,94	299 %46,87
Fen Bil.	-	12 %1,88	20 %3,13	42 %6,58	22 %3,45	4 %0,63	2 %0,31	102 %15,99
Sağlık Bil.	-	10 %1,57	24 %3,76	18 %2,82	9 %1,41	1 %0,16	-	62 %9,72
Diğer	-	16 %2,51	44 %6,90	69 %10,82	31 %4,86	8 %1,25	3 %0,47	171 %26,80
Toplam	2 %0,31	59 %9,25	160 %25,08	247 %38,71	134 %21,00	25 %3,92	11 %1,72	638 %100

P < 0.05

$X^2_{tab} = 36.415$

$X^2 = 31.055$

Tablo 29'da deneklerin öğrenim gördüğü alan ile günde ortalama sahip olduğu boş zaman süresi, yapılan X^2 çözümlemesine göre P < 0.05 düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 30
Öğrenim Alanı İle Boş Zamana Sahip Olma İsteği
Arasındaki İlişki

Öğrenim Alanı	Boş Zamana Sahip Olma İsteği			
	Cevapsız	Yeterli, istemem	Yetersiz, isterim	Toplam
Cevapsız	-	1 %0,16	3 %0,47	4 %0,63
Sosyal Bil.	3 %0,47	135 %21,16	161 %25,24	299 %46,87
Fen Bil.	2 %0,31	45 %7,05	55 %8,62	102 %15,99
Sağlık Bil.	-	11 %1,72	51 %7,99	62 %9,72
Diğer	1 %0,16	76 %11,91	94 %14,73	171 %26,80
Toplam	6 %0,94	268 %42,01	364 %57,05	638 %100

*P<0.05

$X^2_{tab} = 15.507$

$X^2 = 19.985$

Tablo 30'da deneklerin öğretim gördükleri alan ile daha fazla boş zamana sahip olma istekleri, yapılan X^2 çözümlemesine göre, P<0.05 düzeyinde birbiriyle bağımlıdır.

Tablo 31
Öğrenim Alanı İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı
Arasındaki İlişki

Öğrenim Alanı	Katılım Sıklığı (haftada/gün)								Toplam
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 gün	4 Gün	5 Gün	6 gün	7 Gün	
Cevapsız	2 %0,31	2 %0,31	-	-	-	-	-	-	4 %0,63
Sosyal Bil	115 %18,03	103 %16,14	60 %9,40	13 %2,04	4 %0,63	-	-	4 %0,63	299 %46,87
Fen Bil.	24 %3,76	49 %7,68	23 %3,61	4 %0,63	1 %0,16	-	1 %0,16	-	102 %15,99
Sağlık Bil	15 %2,35	33 %5,17	12 %1,88	1 %0,16	-	-	-	1 %0,16	62 %9,72
Diğer	54 %8,46	59 %9,25	41 %6,43	12 %1,88	3 %0,47	2 %0,31	-	-	171 %26,80
Toplam	210 %32,92	246 %38,56	136 %21,32	30 %4,70	8 %1,25	2 %0,31	1 %0,16	5 %0,78	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{tab} = 41.337$

$X^2 = 36.699$

Tablo 31'de deneklerin öğrenim gördükleri alan ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 32
Öğrenim Alanı İle Yurdun Dışında Rekreasyon Etkinliklerine
Katılım Arasındaki İlişki

Öğrenim Alanı	Etkinliklere Katılım		Toplam
	Evet, katılıyorum	Hayır, katılmıyorum	
Cevapsız	3 %0,47	1 %0,16	4 %0,63
Sosyal Bil.	169 %26,49	130 %20,38	299 %46,87
Fen Bil.	60 %9,40	42 %6,58	102 %15,99
Sağlık Bil.	36 %5,64	26 %4,08	62 %9,72
Diğer	93 %14,58	78 %12,23	171 %26,80
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{tab} = 9.488$

$X^2 = 1.153$

Tablo 32'de deneklerin öğrenim gördükleri alan ile yurdun dışında rekreasyon etkinliklerine katılımları, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 33
Okuldaki Başarı Derecesi İle Sahip Olunan Boş Zaman
Süresi Arasındaki İlişki

Başarı Derecesi	Günlük Boş Zaman Boş Süresi							Toplam
	Cevapsız	Hiç kalmıyor	1-2 Saat	3-4 Saat	5-6 Saat	7-8 Saat	8'den fazla	
Cevapsız	-		1 %0,16	2 %0,31	-	-	-	3 %0,47
Çok iyi	1 %0,16	4 %0,63	5 %0,78	7 %1,10	9 %1,41	-	2 %0,31	28 %4,39
İyi	1 %0,16	32 %5,02	98 %15,36	145 %22,73	74 %11,60	16 %2,51	6 %0,94	372 %58,31
Orta	-	21 %3,29	51 %7,99	89 %13,95	50 %7,84	9 %1,41	2 %0,31	222 %34,80
Zayıf	-	2 %0,31	4 %0,63	3 %0,47	1 %0,16	-	-	10 %1,57
Çok zayıf	-	-	1 %0,16	1 %0,16	-	-	1 %0,16	3 %0,47
Toplam	2 %0,31	59 %9,25	160 %25,08	247 %38,71	134 %21,00	25 %3,92	11 %1,72	638 %100

* $P < 0.05$

$X^2_{tab} = 43.773$

$X^2 = 46.669$

Tablo 33'de deneklerin okuldaki genel başarı dereceleri ile günde ortalama sahip oldukları boş zaman süresi, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbiriyle bağımlıdır.

Tablo 34
Okuldaki Başarı Derecesi İle Rekreasyon Etkinliklerine
Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki

Başarı Derecesi	Katılım Sıklığı (haftada/gün)								Toplam
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 gün	6 Gün	7 Gün	
Cevapsız	2 %0,31	1 %0,16	-	-	-	-	-	-	3 %0,47
Çok iyi	9 %1,41	11 %1,72	7 %1,10	1 %0,16	-	-	-	-	28 %4,39
İyi	125 %19,59	144 %22,57	72 %11,29	20 %3,13	4 %0,63	2 %0,31	1 %0,16	4 %0,63	372 %58,31
Orta	70 %10,97	85 %13,32	55 %8,62	8 %1,25	3 %0,47	-	-	1 %0,16	222 %34,80
Zayıf	4 %0,63	4 %0,63	2 %0,31	-	-	-	-	-	10 %1,57
Çok zayıf	-	1 %0,16	-	1 %0,16	1 %0,16	-	-	-	3 %0,47
Toplam	210 %32,92	246 %38,56	136 %21,32	30 %4,70	8 %1,25	2 %0,31	1 %0,16	5 %0,73	638 %100

P < 0.05

$X^2_{tab} = 49.802$

$X^2 = 41.108$

Tablo 34'de deneklerin okuldaki genel başarı dereceleri ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları yapılan X^2 çözümlemesine göre P < 0.05 düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 35
Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki
Görüşler İle Boş Zamana Sahip Olma İsteği Arasındaki
İlişki

Görüşler	Boş Zamana Sahip Olma İsteği			
	Cevapsız	Yeterli, istemem	Yetersiz, isterim	Toplam
Cevapsız	2 %0,31	5 %0,78	4 %0,63	11 %1,72
Başarıyı artırır	4 %0,63	225 %35,27	322 %50,47	551 %86,36
Başarıyı düşürür	-	3 %0,47	6 %0,94	9 %1,41
Hiçbir etkisi yoktur	-	35 %5,49	32 %5,02	67 %10,50
Toplam	6 %0,94	268 %42,01	364 %57,05	638 %100

* P < 0.05

$X^2_{tab} = 12.592$

$X^2 = 39.967$

Tablo 35'de deneklerin rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleri ile daha fazla boş zamana sahip olma istekleri, yapılan X^2 çözümlemesine göre P < 0.05 düzeyinde birbiriyle bağımlıdır.

Tablo 36
Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki
Görüşler İle Yurtta Rekreasyon Etkinliklerine Katılım
Arasındaki İlişki

Görüşler	Etkinliklere Katılım			
	Cevapsız	Evet, katılabiliyorum	Hayır, katılamıyorum	Toplam
Cevapsız	-	-	11 %1,72	11 %1,72
Başarıyı artırır	1 %0,16	21 %3,29	529 %82,92	551 %86,36
Başarıyı düşürür	-	1 %0,16	8 %1,25	9 %1,41
Hiçbir etkisi yoktur	-	2 %0,31	65 %10,19	67 %10,50
Toplam	1 %0,16	24 %3,76	613 %96,08	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{tab} = 12.592$

$X^2 = 2.047$

Tablo 36'da deneklerin rekreasyonun akademik başarıya etkisi üzerindeki görüşleri ile yurtta rekreasyon etkinliklerine yeterince katılıp katılmadıkları, yapılan X^2 çözümlemesine göre $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 37
Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki
Görüşler İle Yurt Dışında Rekreasyon Etkinliklerine
Katılım Arasındaki İlişki

Görüşler	Katılım		
	Evet, katılıyorum	Hayır, katılmıyorum	Toplam
Cevapsız	7 %1,10	4 %0,63	- 11 %1,72
Başarıyı artırır	323 %50,63	228 %35,74	551 %86,36
Başarıyı düşürür	-	9 %1,41	9 %1,41
Hiçbir etkisi yoktur	31 %4,86	36 %5,64	67 %10,50
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

* P < 0.05

$X^2_{tab} = 7.815$

$X^2 = 15.785$

Tablo 37'de deneklerin rekreasyonunun akademik başarıya etkisi üzerindeki görüşleri ile yurdun dışında rekreasyon etkinliklerine katılımları, yapılan X^2 çözümlemesine göre, P < 0.05 düzeyinde birbirleriyle bağımlıdır.

Tablo 38
Yurttta Kalma Süresi İle Yurdun Dışında Rekreasyon
Etkinliğine Katılım Arasındaki İlişki

Katılma Süresi	Etkinliklere Katılım		
	Evet, katılıyorum	Hayır, katılmıyorum	Toplam
Cevapsız	-	1 %0,16	1 %0,16
1 Yıl	132 %20,69	117 %18,34	249 %39,03
2-4 Yıl	206 %32,29	145 %22,73	351 %55,02
5 Yıl ve daha fazla	23 %3,61	14 %2,19	37 %5,80
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{tab} = 7.815$

$X^2 = 3.698$

Tablo 38'de deneklerin yurttta kalma süreleri ile yurdun dışında rekreasyon etkinliğine katılımları, yapılan X^2 çözümlemesine göre, $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 39
Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Daha Fazla Boş
Zamana Sahip Olma İsteği Arasındaki İlişki

Boş Zaman Süresi	Boş Zamana Sahip Olma İsteği			Toplam
	Cevapsız	Yeterli,istemem	Yetersiz, isterim	
Cevapsız	-	1 %0,16	1 %0,16	2 %0,31
Hiç kalmıyor	1 %0,16	6 %0,94	52 %8,15	59 %9,25
1-2 Saat	-	28 %4,39	132 %20,69	160 %25,08
3-4 Saat	2 %0,31	117 %18,34	128 %20,06	247 %38,71
5-6 Saat	3 %0,47	87 %13,64	44 %6,90	134 %21,00
7-8 Saat	-	20 %3,13	5 %0,78	25 %3,92
8'den fazla	-	9 %1,41	2 %0,31	11 %1,72
Toplam	6 %0,94	268 %42,01	364 %57,05	638 %100

* P < 0.05

$\chi^2_{tab} = 21.026$

$\chi^2 = 125.053$

Tablo 39'da deneklerin, ortalama günde sahip oldukları boş zaman miktarı ile daha fazla boş zamana sahip olma istekleri, yapılan χ^2 çözümlemesine göre, P<0.05 düzeyinde birbiriyle bağımlıdır.

Tablo 40
Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Rekreasyon
Etkinliklerine Katılım Sıklığı Arasındaki İlişki

Boş Zaman Süresi	Katılım Sıklığı (haftada/gün)								
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 gün	6 Gün	7 Gün	Toplam
Cevapsız	2 %0,31	-	-	-	-	-	-	-	2 %0,31
Hiç kalmıyor	21 %3,29	29 %4,55	7 %1,10	2 %0,31	-	-	-	-	59 %9,25
1-2 Saat	59 %9,25	61 %9,56	31 %4,86	6 %0,94	1 %0,16	-	-	2 %0,31	160 %25,08
3-4 Saat	78 %12,23	95 %14,89	56 %8,78	13 %2,04	3 %0,47	-	1 %0,16	1 %0,16	247 %38,71
5-6 Saat	37 %5,80	48 %7,52	39 %6,11	5 %0,78	3 %0,47	-	-	2 %0,31	134 %21,00
7-8 Saat	10 %1,57	8 %1,25	2 %0,31	2 %0,31	1 %0,16	2 %0,31	-	-	25 %3,92
8'den fazla	3 %0,47	5 %0,78	1 %0,16	2 %0,31	-	-	-	-	11 %1,72
Toplam	210 %32,92	246 %38,56	136 %21,32	30 %4,70	8 %1,25	2 %0,31	1 %0,16	5 %0,78	638 %100

* P < 0.05

$X^2_{tab} = 55.758$

$X^2 = 81.593$

Tablo 40'da deneklerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları ile ortalama günde sahip oldukları boş zaman miktarı, yapılan X^2 çözümlemesine P<0.05 düzeyinde birbiriyle bağımlıdır.

Tablo 41
Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Yurt Dışında
Rekreasyon Etkinliğine Katılım Arasındaki İlişki

Boş Zaman Süresi	Katılım		
	Evet, katılıyorum	Hayır, katılmıyorum	Toplam
Cevapsız	1 %0,16	1 %0,16	2 %0,31
Hiç kalmıyor	26 %4,08	33 %5,17	59 %9,25
1-2 Saat	93 %14,58	67 %10,50	160 %25,08
3-4 Saat	134 %21,00	113 %17,71	247 %38,71
5-6 Saat	84 %13,17	50 %7,84	134 %21,00
7-8 Saat	15 %2,35	10 %1,57	25 %3,92
8'den fazla	8 %1,25	3 %0,47	11 %1,72
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{tab} = 12.592$

$X^2 = 7.816$

Tablo 41'de deneklerin ortalama günde sahip oldukları boş zaman süresi ile yurtdışı dışında rekreasyon etkinliğine katılımları, yapılan X^2 çözümlemesine göre, $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 42

Boş Zamana Sahip Olma İsteği ile Yurt Dışında Rekreatyon Etkinliklerine Katılım Arasındaki İlişki

Boş Zamana Sahip Olma İsteği	Katılım		Toplam
	Evet, katılıyorum	Hayır, katılmıyorum	
Cevapsız	4 %0,63	2 %0,31	6 %0,94
Yeterli, istemem	158 %24,76	110 %17,24	268 %42,01
Yetersiz, isterim	199 %31,19	165 %25,86	364 %57,05
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

$P < 0.05$

$X^2_{\text{tab}} = 5.991$

$X^2 = 1.404$

Tablo 42'de deneklerin daha fazla boş zamana sahip olma istekleri ile yurdun dışında rekreatyon etkinliğine katılımları yapılan X^2 çözümlemesine $P < 0.05$ düzeyinde birbirinden bağımsızdır.

Tablo 43

**Öğrencilerin Yurttan Kalmaya Başladıktan Sonra
Rekreasyon Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişmeler
İle Yurtdışı Dışında Rekreasyon Etkinliklerine Katılımları
Arasındaki İlişki**

Değişme	Etkinliklere Katılım		
	Evet, katılıyorum	Hayır, katılmıyorum	Toplam
Cevapsız	3 %0,47	5 %0,78	8 %1,25
Katılımım arttı	98 %15,36	28 %4,39	126 %19,75
Katılımım azaldı	152 %23,82	120 %18,81	272 %42,63
Hiçbir değişiklik olmadı	108 %16,93	124 %19,44	232 %36,36
Toplam	361 %56,58	277 %43,42	638 %100

* P 0.05 $X^2_{tab} = 7.815$ $X^2 = 33.783$

Tablo 43'de deneklerin yurttan kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında meydana gelen değişimler ile yurtdışı dışında rekreasyon etkinliğine katılımları, yapılan X^2 çözümlemesine göre, $P < 0.05$ düzeyinde birbirleriyle bağımlıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı kız yurtlarında kalan yükseköğrenim öğrencilerinin boş zaman değerlendirme sorunları üzerine yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre; yurttan kalan öğrencilerin % 66,8 oranında 18-20 ve % 31 oranında 21-23 yaş arasında yoğunlaştıkları; % 81'inin kentsel çevrede yetiştiği; babalarının % 42,6 oranında ilkokul, % 22,7 oranında üniversite mezunu olduğu; % 46,9'unun orta, % 43,6'sinin iyi ekonomik duruma sahip oldukları; % 55'inin resmi devlet lisesi, % 27,6'sının meslek liselerinden mezun oldukları ve % 95,5'inin de çalışmadığı görülmektedir.

Yurttan kalan öğrencilerin % 47'si Sosyal Bilimler, % 16'sı Fen Bilimleri, % 10'u Sağlık Bilimleri, % 27'si bunlardan farklı alanlarda öğrenim görmektedir. Ayrıca % 55'i 2-4 yıl arasında, % 39,2'si bir yıla kadar yurttan kalmakta ve % 9'u daha önceki öğrenim dönemlerinde de yurttan kaldıklarını belirtmektedirler.

Okuldaki başarı durumları incelendiğinde ise öğrencilerin kendilerini çoğunlukla orta ve iyi düzeyde başarılı kabul ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin % 86,4'ü rekreasyon etkinliklerinin akademik başarıyı arttırdığını düşünürken, % 10,5'i hiçbir etkisi olmadığı, % 1,4'ü ise başarıyı düşürdüğü yönünde görüş bildirmişlerdir. Burada, boş zamanlarında rekreatif etkinliklere katılımın akademik başarıyı arttıracığı görüşünü paylaşan öğrencilerin, yurt bünyesinde kendilerine yeterli imkanlar sağlandığında, bu etkinliklere katılacakları anlaşılmaktadır.

Yurtta kalan öğrencilerin sahip oldukları günlük boş zaman süresine bakıldığında, en fazla yoğunluk 3-4 saat boş zamana sahip olanlarda (%39) görülürken, en az yoğunluk 8 saatten fazla boş zamana sahip olanlarda (%1,7) görülmüştür. Hiç boş zamanı olmayanların oranı % 9,3'tür.

Yurtkur'un 1967 yılında yurtlarda yaptığı araştırmasında ise en fazla yoğunluk % 52 ile ortalama bir saat boş zamanı olanlarda görülmüştür¹⁴⁷. % 32'si ortalama günde iki saat boş zamana sahipken, hiç boş zamanı olmayanların oranı % 12'dir.

Öğrencilerin % 57'si sahip oldukları boş zamanın yetersiz olduğunu ve daha fazlasına sahip olmayı istediklerini belirtirken, % 42'sinin boş zamanlarının yeterli olduğu ve daha fazlasına sahip olmayı istemedikleri görülmektedir.

Daha fazla boş zamana sahip olmayı isteyen öğrencilerin boş zamanlar konusunda bilinçli oldukları; daha fazla boş zamana sahip olmak istemeyenlerin ise boş zamanlarında yönelebilecekleri rekreatif organizasyonlardan uzak kaldıkları ve boş zamanlarında ne yapacaklarını bilemedikleri söylenebilir.

İlk-Orta-Lise öğrenimleri boyunca öğrencilerin en fazla % 43,5 oranında müzik, tiyatro, halk oyunları vb. ile ilgilendikleri, %28,9'unun spor yaptığı, % 20,5'inin el işleriyle uğraştığı, ancak % 25,8'inin hiçbir etkinlikte bulunmadığı görülmektedir.

Daha önceki öğrenim dönemlerinde müzik, tiyatro, halk oyunları vb. ile ilgilenenlerin daha fazla olmasının nedeni, öğrencilerin bazı bayram törenlerinde görev almaları ve eğitimcilerin tören etkinliklerine (koro, halk oyunları ekipleri vb.) imkan sağlamaları olarak düşünülebilir.

Yurtlarda kalan öğrencilerin % 38,5 oranında haftada bir gün, % 21,3 oranında haftada iki gün etkinliğe katıldığı, ikiden fazla gün etkinliğe katılanların toplam oranının ancak % 7,2 olduğu, % 33'ünün ise bu soruyu hiç cevaplamadığı görülmektedir. Cevap vermeyen bu öğrencilerin hiç etkinliğe katılmadığı söylenebilir.

Gökmen'in 1985 yılında yükseköğrenim öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmada ise öğrenciler rekreasyon etkinliklerine en fazla dört, en az bir gün katılmaktadırlar⁶².

Yurtta kalmaya başladıktan sonra rekreasyon etkinliğine katılımın, öğrencilerin % 19,8'inde arttığı, % 42,6'sında azaldığı, % 36,4'ünde hiçbir değişiklik olmadığı görülmektedir. Çoğunluğun olumsuz cevap vermesi, yurtlarda yeterli rekreatif ortam bulunmayışına bağlanabilir. Hiçbir değişiklik olmadığını belirten öğrencilerin ise daha önceden herhangi bir rekreasyon alışkanlığına ve bilgisine sahip olmadığı, bu nedenle yurt bünyesindeki rekreatif olumsuzluklardan fazla etkilenmedikleri düşünülebilir.

Öğrencilerin kaldıkları yurttaki bulunan etkinlik türü olarak en fazla TV salonu (%52,9) ve okuma salonu-kütüphanenin (%51,7) yer aldığı görülmektedir. Daha sonra salon sporları (%36,5), masa tenisi (%30,8), halk oyunları (%28,8) bulunduğunu belirtmektedirler. Bunların dışındaki etkinliklerin (cimnastik-aerobik,

sinema salonu, müzik, bilgisayar kursu, satranç, uzakdoğu sporları, el sanatları, tiyatro, gezi-eğlence, yabancı dil kursu, badminton ve bunlardan başka) yurtlarda olduğunu belirtenlerin toplam oranı, ancak % 41,5 olmuştur. Çıkan sonuç bu etkinliklerin yurtlarda olmadığı ya da öğrencilerin haberi olacak kadar yaygın olmadığını düşündürmektedir. Nitekim bu soruyu cevapsız bırakanların oranı %8,3 olmuştur.

Buldukları yurtlarda öğrencilerin en fazla olarak %38,2 oranında TV salonundan ve % 31,2 oranında okuma salonu-kütüphaneden faydalandıkları görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin yurtlarda bulunan etkinlik türlerine verdikleri cevaplarla aynı doğrultudadır. Öğrencilere yurtlarda en fazla bu iki etkinlik sunulmakta ve öğrenci bu etkinlikleri tercih etmeye mecbur bırakılmaktadır. Üstelik öğrencilerin okuma salonundan faydalanma amaçlarının, boş zamanları değerlendirmekten çok, ders çalışmaya yönelik olduğu söylenebilir.

Görülmektedir ki; diğer etkinliklere katılım oranı çok düşük, bir kısmında ise hiç yoktur. Çünkü öğrenciler yurtlarda bu etkinliklere yönelik fiziki şartlara sahip değildirler. Ayrıca yurttaki bulunan etkinlik türleri ile karşılaştırıldığında öğrencilerin bazı etkinliklerden yurttaki bulunduğu halde faydalanamadıkları görülmektedir. Örneğin öğrenciler yurttaki bulunan etkinlik türü olarak,

salon sporlarına % 36,5, masa tenisine % 30,8'i cevap verirken, bu etkinliklerden faydalananların oranı salon sporlarında % 4,5, masa tenisinde % 5,8'e düşmektedir.

Öğrenciler kaldıkları yurttaki etkinliklere yeterince katılmadıklarını (%96,1) belirtmektedirler. Etkinliklere yeterince katılanlar ancak % 3,7 düzeyindedir. Bu da öğrencilerin yurtlarda katıldıkları etkinlik türlerinden çıkan sonuçları desteklemekte ve yurtlarda yeterli rekreatif ortamların olmadığı fikrini doğrulamaktadır.

Yurtta etkinliklere yeterince katılmama nedeni olarak en fazla yurtta istenilen etkinlik türünün olmayışı gösterilirken, daha sonraki yoğunluk sırasıyla araç-gereç ve malzemelerin yetersiz olduğu, programların kendine uymadığı, yurtta boş zamanları değerlendirme istekleriyle ilgilenen olmadığı, tesislerin yetersiz olduğu, etkinlikleri düzenleyecek yetkililerin ilgisiz olduğu ve etkinliklere yürütecek çalıştırıcı olmadığı şeklinde sıralanmıştır. Daha sonra, boş zamanları değerlendirmek gibi bir alışkanlıkları olmadığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin etkinliklere yeterince katılmama nedenlerinin en fazla olarak yurtlarda etkinliklere yönelik yetersizliklerden ve personelden kaynaklandığı görülmektedir.

Yurtlarda düzenlenmesi istenilen etkinliklerden, geziler düzenlenmesini isteyenler ilk sırayı alırken, Yurtkur'un daha önceki çalışmasında eğlence geceleri ilk sırayı almıştır. Yapılan bu çalışmada ise eğlence geceleri; tiyatro etkinlikleri, film gösterilmesi, konser, doğa yürüyüşleri, müzik, yabancı dil, bilgisayar ve edebiyat toplantılarının ardında yer almıştır. İlk sırada yurdun dışında gerçekleşecek bir etkinlik türünün tercih edilmesi, öğrencilerin yurt ortamından uzaklaşmak istemelerine bağlanabilir.

Etkinliğin çeşidi ne olursa olsun, öğrencilerin yurtlarda her türlü etkinliğin bulunmasını istedikleri ve bu etkinliklere katılma eğiliminde oldukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin çoğunluğunun yurt tesislerinden istenilen düzeyde faydalanmak ihtiyacında oldukları gözlenmiştir. Yurt tesislerinin yeterince kullanılabilmesi için eğitilmiş personele ihtiyaç olduğunu belirtenler çoğunluktadır. Öğrenciler ikinci olarak tesislerin işleyecek duruma getirilmesini ve programların uygun saatlere ayarlanması gerektiğini düşünmektedirler. En son sırayı, öğrencilere rekreasyon etkinliklerinin önemini anlatılması almıştır.

Çıkan sonuç, öğrencilerin yurttaki etkinliklere yeterince katılamama nedenlerinde olduğu gibi; tesislerden yeterince

faýdalanılabılması için de yurtlardan kaynaklanan eksikliklerin giderilmesine yönelik olmuştur.

Yurtlarda yeterli rekreatif ortamı bulamayan öğrencilerin çoğunluğu, yurtların dışındaki rekreasyon etkinliklerine büyük ölçüde katılmaktadırlar.

Bu katılımı da dışarıda tercih edilen etkinlik türü olarak en fazla sinema ve tiyatroya gitmek, eğlence yerlerine gitmek ve müzik ilk sıralarda yer almaktadır.

Yurtkur'un 1967 yılında yurtlarda kalan öğrencilere yönelik yaptığı araştırmada da sinema, tiyatro ve eğlence yerlerine gitmek, çalışmamızı doğrular nitelikte ilk sırada çıkmıştır¹⁴⁷.

Yurdun dışındaki etkinliklere katılım yeri olarak ilk sırada özel tesisler, daha sonra okul tesisleri, en son olarak ise kamuya ait tesisler gelmektedir.

Araştırmanın bu sonuçlarına göre yurtlarda rekreatif katılımı gerçekleştiremeyen öğrencilerin yurdun dışındaki ortamlara yöneldiği; ancak devlet tarafından yeterli imkanları bulamayan öğrencilerin rekreasyon ihtiyacını özel sektörün giderdiği; yalnız yurtların değil, devletin de bu konuda yetersiz kaldığı söylenebilir.

Öğrenciler, rekreasyon etkinliklerine katılma nedeni olarak en fazla arkadaşlarıyla birlikte olabilmelerini, daha sonra en iyi yapabildiği ve yeteneklerine uygun oluşunu ve güzel bir ortamının olmasını gösterirken; Gökmen'in çalışmasında, eğlenceli ve zevkli bulması, eğitici ve yararlı bulması ve yapabileceği başka bir etkinliğin olmaması ilk sıraları almıştır.

Faaliyetlerin bıraktığı etki konusunda öğrenciler, en fazla olarak rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı bulunduğunu belirtirken, Gökmen'in 1985 yılında yaptığı yükseköğrenim öğrencilerine yönelik araştırmasında⁶², bu madde altıncı sırayı almıştır. Etkinlikleri dinlendirici bulanlar ikinci sırada yerlerken, Gökmen'in araştırmasında ikinci sırayı eğitici bulanlar almıştır. Bu araştırmada ise eğitici bulma üçüncü, derslerin baskısından kurtulma dördüncü sırada görülmektedir.

Bu araştırmada ise yurtlarda kalan öğrenciler için çevre ve okul baskısının üzerlerinde oluşturduğu stresten kurtulma amacı ilk sırayı almıştır.

Ki-kare (X^2) tablolarında öğrencilerin sahip oldukları boş zaman süresi; rekreatif etkinliklere katılım sıklığı ve daha fazla boş zamana sahip olma isteği arasında bir ilişki göstermiştir.

Öğrencilerin etkinliklere, sahip oldukları boş zaman süresi arttıkça daha fazla katıldıkları ve etkinliklere katılan öğrencilerin boş zamanlarını artırmak eğiliminde olduğu görülmektedir.

Yine öğrencilerin rekreasyonun akademik başarıya etkisi üzerindeki görüşleri; yurt dışında rekreasyon etkinliklerine katılım ve daha fazla boş zamana sahip olma isteği arasında bir bağımlılık gösterirken, aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumda rekreasyon etkinliklerinin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği görüşünü paylaşan öğrenciler, yurdun dışında da etkinliğe katılmakta ve daha fazla boş zamana sahip olmayı istemektedirler.

Öğrencinin, öğrenim gördüğü lise türü ile yurdun dışında rekreatif etkinliklere katılımları ve öğrenim gördüğü alan ile daha fazla boş zamana sahip olma istekleri arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu durum, boş zaman ve rekreatif katılımın, eğitim ortamından büyük ölçüde etkilendiği görüşünü kuvvetlendirmektedir.

Öğrencilerin okuldaki başarı derecesi ile sahip olunan boş zaman süresi arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, okulda başarılı olan öğrencilerin kendilerine daha fazla boş zaman yaratmaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Yurtta kalmaya başladıktan sonra öğrencilerin rekreasyon alışkanlıklarında meydana gelen değişmeler ile yurdun dışında rekreatif etkinliklere katılımları arasında bir ilişki bulunmuştur. Yeterli rekreatif ortamı bulamadığı için yurtta etkinliklere katılımı azalan öğrenci, bu ihtiyacını yurdun dışında gidermeye yönelmektedir.

Öğrencilerin yetiştiği çevrenin; rekreasyonunun akademik başarıya etkisi üzerindeki görüşleri, rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığı ve yurtta kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında meydana gelen değişme üzerinde bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun, yurtlarda kentsel çevrede yetişen öğrencilerin, kırsal çevrede yetişen öğrencilerden oldukça fazla olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Yurtta kalan öğrencilerin ekonomik durumları; rekreatif etkinliklere katılım sıklığını ve yurtta kalmaya başladıktan sonra alışkanlıklarında meydana gelen değişmeleri etkilememiştir. Çünkü öğrencilerin genelde ekonomik durumları orta ve iyi düzeydedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri alan; rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşlerini, sahip oldukları boş zaman süresini, rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığını ve yurdun dışında rekreasyon etkinliklerine katılımlarını etkilememiştir.

Yurdun dışında rekreasyon etkinliklerine katılım ile sahip olunan boş zaman süresi, daha fazla boş zamana sahip olma isteği ve yurttaki kalış süresi arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları ile öğrenim gördükleri lise türü arasında ve rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleriyle, yurttaki rekreasyon etkinliklerine katılımları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Sonuç olarak; yapılan bu araştırmada Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı kız yurtlarında kalan öğrencilerin, rekreasyon (boş zamanları değerlendirme) eğilimleri incelenmiş; bu öğrencilerin yurt imkanlarından yeterince yararlanamadıkları, ancak yararlanmayı istedikleri, yurtlarda yeterli imkanları bulamayan öğrencilerin ise bir kısmının yurt dışındaki özel tesislere yöneldikleri tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; yurtlarda barınan yükseköğrenim gençliğinin boş zamanlarını spor, sanat, edebiyat gibi etkinliklerle değerlendirebilecek tesis, yönetici, çalıştırıcı (lider), malzeme sağlanması gibi önlemlerin, yine öğrencilerin istekleri doğrultusunda alınarak, uygulamaya geçirilmesi önerisinde bulunabilir.

ÖZET

Bu çalışmada bünyesinde üniversite gençliğinin büyük bir kısmını barındıran Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlardaki kız öğrencilerin rekreasyon alışkanlıkları ve yurtların boş zamanlar konusunda öğrencilere sağladığı imkanlar üzerinde genel bir inceleme yapılmıştır.

Bu öğrencilerin kişisel özellikleri, boş zamanlara yönelik yurt imkanlarının yeterliliği ve öğrencilerin rekreasyon alışkanlıkları ile beklentileri araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, yurtlarda kalan öğrencilere yeterli rekreatif ortamların sunulmadığı, personelin boş zamanlar konusunda ilgisiz kaldığı, bu nedenle öğrencilerin bir kısmının yurt dışındaki ortamlara yöneldiği ve rekreasyon ihtiyacının genelde özel sektör tarafından giderildiği belirlenmiştir.

Sonuçta, bünyesinde önemli sayıda ve dinamik bir potansiyeli barındıran Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun öğrencilerin sahip oldukları enerjiyi, boş zamanlarında olumlu yönde haralayabilecekleri ortamları oluşturması gerektiği; bu konuda daha bilinçli politikalara ve eğitilmiş personele ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

SUMMARY

In this study, recreative habits and dormitory opportunities of female students who stayed in dormitories of Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu, were generally investigated. In addition to that, personality recreational habits, the expectations of students and the leisure time opportunities of dormitories were investigated.

According to the results of the study, there weren't any recreational opportunities in dormitories, so some students have participated in some recreational activities outside the dormitories.

In conclusion, of the study, the dormitories of Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu in which most of the university students stay should supply conditions that are conducive to the positive spending of leisure time. For this reason they should employ experienced recreational personnel.

KAYNAKLAR

- 1- ABADAN, N. : Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri, A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, No: 135-117, Sayfa: 1,3,4,23-25, Ankara, (1961).
- 2- _____ :“ Türk Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri”, Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.:49-60, İstanbul, (1966).
- 3- ABALI, A.: Gençlik ve Spor, G.S.B. Yayını, s.: 118, Ankara, (1974).
- 4- AÇIKADA, C. ve Ergen, E.: Bilim ve Spor, Ankara, (1990).
- 5- ADDİNGTON, J.E.: % 100 Düşünce Gücü, (Çev. B. Çetinkaya), Akaşa Yayınları, s: 128,129, İstanbul, (1994).
- 6- ADLER, A.: İnsan Tabiatını Tanıma, (Çev: A. Yörükan), İş Bankası Kültür Yayınları, No: 334, 2. Baskı, Ankara, (1995).
- 7-AKESEN,A.: Türkiye’de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları (Örnek Uludağ Ulusal Parkı), İ.Ü. Yayınları, İstanbul, (1978).
- 8- _____ :Fethiye Yöresinde Rekreasyon Amacıyla Kullanılan Bazı Orman Alanlarının Rekreasyonel Talep Değerinin Belirlenmesi Üzerine Araştırmalar, İ.Ü. Yayını, İstanbul, (1983).
- 9- _____ :“Rekreasyonel Kullanım ile Ormancılık Arasındaki İlişkiler”, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, C. 34, No: B-4, s: 131-137, İstanbul, (1984).

- 10- _____ :“Açık hava Rekreasyonunda Bazı Temel Kavramlar ve Özellikleri”, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, s.: 140-149,C.34, No:B-1, İstanbul, (1984).
- 11- AKOL,O.: “Gençliği Koruma Mevzuatımızda Boşluklar”, Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s: 113- 127, İstanbul, (1966).
- 12- AKSU, T.: “Gençlik ve Sosyal Bunalımlar”, Selçuk Ün., 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No: 44. s.: 45-48, Konya, (1988).
- 13- AKŞİT, N. ve SANIR, F.: “Zaman”, Gençler İçin Genel Bilgi Ansiklopedisi, Serhat Dağıtım, s.: 1405, Basımyeri yok, (1981).
- 14- AKTUNA, Y.: “Gençlik Döneminde Toplumsallaşma ve Kuşak Çatışması”, S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No:44, s.: 30, Konya, (1988).
- 15- _____ :“Gençlik Döneminde Benlik ve Kişilik Gelişimi”, S.Ü. I. Milletlerarası Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No: 48, s.: 65- 70, Konya, (1988).
- 16- ALAYLIOĞLU, R. ve OĞUZKAN F.: “Zaman”, Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, s.: 397, İstanbul, (1968).
- 17- ALKAN, A.: “Şehir Planlamasında Gençlik Unsuru”, S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No: 44, s.: 187-193, Konya, (1988).

- 18- ARMANER, N.: "Yükseköğrenim Gençliğinin Psikososyal Sorunları", 1985 Uluslararası Gençlik Yılı Faaliyetleri, Ondokuz Mayıs Ü. Yayın No: 15, s.: 49-54, Samsun, (1986).
- 19- ARVASI, S.A.: Diyalektiğimiz ve Estetiğimiz, Burak Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul, (1990).
- 20- AYDIN, M.: "Gençlerde Şahsiyetin Teşekkülünü Hazırlayan Faktörler", S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No:44, s.: 107- 110, Konya, (1988).
- 21- AYRAL, T.: " Gençliğin Sosyal Sorunları", S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No: 44, s.: 103-106, Konya, (1988).
- 22- BALTAŞ, A. ve Baltaş Z.: Stres ve Başa Çıkma Yolları, 14. Basım, Remzi Kitabevi, s.: 267, İstanbul, (1995).
- 23- BAMBERGER, R.: "Boş Zamanları Değerlendirmede Kitabın Rolü", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.: 12-15, İstanbul, (1966).
- 24- BAŞARAN, İ.E.: Eğitime Giriş, Sevinç Matbaası, 5. Basım, s.: 12-20, Ankara, (1984).
- 25- ————— : Eğitim Psikolojisi, 9. Baskı, s.: 13, Ankara, (1988).
- 26- ————— : Eğitim Yönetimi; 2. Baskı, Ankara, (1988).
- 27- BAYMUR,F.: Genel Psikoloji, 11. Baskı, İnkılap Kitabevi, s.: 140, İstanbul, (1994).

- 28- BİLGİSEVEN, Kurtkan, A.: " Sosyal Gelişme Gerçekleşmeden Sanayileşmekten Doğan Problemler" Devlet Bakanlığı ve Erciyes Üniversitesi Türk Toplumunu ve Gençlik Sempozyumu Bildirileri, s.: 247-267, Kayseri, (1983).
- 29- BİNBAŞIOĞLU, C.: Genel Öğretim Bilgisi, 3. Basım, s.: 208-211, Ankara, (1983).
- 30- BODUR, F.: "Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri", Yüksek Lisans. Tezi, Anadolu Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, (1988).
- 31- BROTHERTON, B.: "Konaklama, Turizm ve Eğlence Tanımları, Görüş Açıları, Problemler ve Sonuçlar", Turizmde Seçme Makaleler: 11, TUGEY Yayını, No:18, s.: 41-54, İstanbul, (1991).
- 32- ÇAĞLAYAN, H.: "Üniversite Gençliğine Götürülecek Hizmetler", Devlet Bakanlığı ve Erciyes Üniversitesi Türk Toplumunu ve Gençlik Sempozyumu Bildirileri, s.: 185-194, Kayseri, (1989).
- 33- ÇALIŞMA BAKANLIĞI: 50 Yılda Çalışma Hayatımız, Ç.B. Yayını, Ankara, (1973).
- 34- CAN, H.: Organizasyon ve Yönetim, Adım Yayıncılık, 2. Baskı, s.: 269, Ankara, (1992).

- 35- CANAN, İ.: Vakti En İyi Değerlendirme Esasları, İslam'da Zaman Tanzimi, 3. Baskı, s.: 4,13,14,91,125-131, İstanbul, (1994).
- 36- CANSEVER, G.: "Çocuk ve Gençlik Suçluluğunda Boş Zamanların Rolü", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.: 93- 96, İstanbul, (1966).
- 37- CARREL, A.: Yarınlar Doğru, (Çev.R.Özek), Yağmur Yayınları, 3. Baskı, s.: 76, İstanbul, (1977).
- 38- CELKAN, H.: "Gençlerde Zararlı Alışkanlıkların Toplumsal Değerlendirilmesi", S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi, (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No:44, s.: 133-142, Konya, (1988).
- 39- DEMİRAY, U.: A.Ö.F. Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri, Anadolu Ü. Yayınları No: 252, s.: 8,13, Eskişehir, (1987).
- 40- DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI: Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1994 yılı Programı, DPT yayını, s.: 106, Ankara,(1994).
- 41- _____ :1995 Yılı Geçiş Programı, DPT yayını, s.: 129-132, Ankara, (1995).
- 42- DİNÇER, F.: "Turizm ve Turist Tanımlarındaki Gelişmeler", Turizm Yıllığı 1993, Türk Kalkınma Bankası yayını, s.: 103-115, Ankara, (1993).

- 43- DOĞAN, B.Y.: " Alkol ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı",
Gençlik ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, M.E.G.S.B.
Yayını, Ankara, (1987).
- 44- DOĞAN, H.: "Yaşam Boyu Eğitim ve Üniversite", A.Ü.
Eğitim Fakültesi Dergisi, C.9, No: 1-4, s.: 1-23, Ankara,
(1976).
- 45- DÖNMEZER, S.: "Çocuk ve Gençlik Suçluluğunda Boş
Zamanların Rolü", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri,
HSEK yayını, s.: 83- 92, İstanbul, (1966).
- 46- _____ "Gençliğin Yaşamını Etkileyen Toplumsal
Değişmeler", S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler),
S.Ü. yayınları, No:44, s.: 35-44, Konya, (1988).
- 47- DRUCKER, P.F.: Gelecek İçin Yönetim, 1990'lar ve
Sonrası, (Çev, F. Üçcan), 2. Baskı, Türkiye İşbankası
Kültür Yayınları, Ankara, (1994).
- 48- DUMAZEDİER, J.: "Boş Zaman ve Kültür", Türk Yurdu
Dergisi, (Cev.; E. Topbaş), C.10, No: 38, s.: 61-63, Ankara,
(1990).
- 49- _____ "Aile ve Boş Zaman", Aile ve Toplum Dergisi,
(Çev. E.Topbaş), C. 1, No:2, s.: 101-109, Ankara, (1991).
- 50- EDGİNTON, C.R., Ford, M.P.: Leadership in Recreation
and Leisure Service Organizations, J. Wiley Sons, s.: 5,
(1985).

- 51- EREN, E.: Yönetim ve Organizasyon, İ.Ü. İşletme Fakültesi
Yayın No:236, s.: 95, İstanbul, (1991).
- 52- ERGÜN, M.: İnsan ve Eğitimi, Ocak Yayınları, s.: 295,
306,317,318, Ankara, (1993).
- 53- ERKAL, M.: Sosyolojik Açıdan Spor, BTSGM Yayın No:3,
s.: 66,68, Ankara, (1986).
- 54- ERTÜRK, S.: Eğitimde Program Geliştirme, 5. Baskı,
Yelkentepe Yayınları No:4, s.: 12, Ankara, (1984).
- 55- FİŞEK, K.: 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek
Yayınevi, İstanbul, (1985).
- 56- GENCER, S.: " Boş Zamanları Değerlendirmede Grup-içi
Münasebetler ve Bunların Yönetimi", Boş Zamanları
Değerlendirme Semineri, HSEK yayını, s.:146-153,
İstanbul, (1966).
- 57- GIRCIN, G.: "Sosyolojik Açıdan Boş Zamanlar ve Gençlik",
Yüksek Lisans Tezi. İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
İstanbul, (1987).
- 58- GİRİTLİ, İ.: "Gençlik ve Boş Zamanları Değerlendirme",
Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK yayını, s.:
6-11, İstanbul, (1966).
- 59- GODBEY, C. G.; Sessoms, H.D.: "Recreation and Leisure",
JOPERD, October 1986, s.:4, North Carolina, USA,
(1986).

- 60- G.S.G.M.: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Birifingi,
Ankara, (1993).
- 61- GÖKÇE, B.: Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları,
Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, s.: 5,7,16,27,110, Ankara,
(1984).
- 62- GÖKMEN, H.; A. Açıkalın, N. Koyuncu, Z. Saydar:
Yükseköğrenim ğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri
Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri, MEB. Basımevi, s.: 10-
20,22,83,86, Ankara, (1985).
- 63- GÜLER, ř.: Turizm Sosyolojisi, Turizm ve Tanıtma
Bakanlığı yayını, s.:17,21, Ankara, (1978).
- 64- GüMüş, H.: "Atatürk'n <<Hayatta En Hakiki Mürşit
İlimdir>> Sözü Işığında Gençlerimizin Kendi zbenliklerine
Yabancılaşmasına Sebep Olan Faktörler ve Kültürel
Etkilenme", S.. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S..
Yayınları No: 44, s.: 111-116, Konya, (1988).
- 65- GÜNGÖR, E.: Türk Kültürü ve Milliyetçilik, Ötüken
Yayınları, 10. Basım, s.: 220, İstanbul, (1995).
- 66- GNİşIK, E.: "Boş Zaman Eğitimi ve Rekreasyon Nedir",
Beden Eğitimi Dergisi, No:7-8, Mayıs, Ankara, (1963).
- 67- HAWKING, S.W.: Zamanın Kısa Tarihi, Milliyet Yayınları,
s.:33, İstanbul, (1987).

- 68- HİCTER, M.: " Boş Zamanları Değerlendirme Politikası",
Boş zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.:
107-112, İstanbul, (1966).
- 69- HİMMETOĞLU, B.: "Rekreasyon Nedir", Turizm Yıllığı
1988-1989, Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayını, s.: 37-42,
Ankara, (1989).
- 70- HUGHES, H.L.: "Turizmin Kaynaklarından Biri Olarak
Kültür: Teorik Bir Değerlendirme", Turizmde Seçme
Makaleler: 5, TUGEY Yayını, s.: 5- 15, İstanbul, (1990).
- 71- IRMAK, S. : " İş Küçümseme Ahlakıyla Savaş Yolları", Boş
Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.:144-
145, İstanbul, (1966).
- 72- İNAN, R.: "Köylerde Boş Zaman Değerlendirme Köyümüzün
Kaderi", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri HSEK
Yayını, s.: 32-48, İstanbul, (1966).
- 73- İPŞİROĞLU, N.: "Çağdaş Eğitimden Ne Anlıyoruz", Yaratıcı
Toplumda Sağlıklı Eğitim, s.:13, Basımyeri yok, (1990).
- 74- _____ : "Müziğin Eğitimdeki İşlevi ", Yaratıcı Toplumda
Sağlıklı Eğitim, s.:161, Basımyeri yok, (1990).
- 75- KAĞITÇIBAŞI, Ç.: İnsan ve İnsanlar, 8. Baskı, İstanbul,
(1992).
- 76- KAPTAN, S.: Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri,
Ankara, (1991).

- 77- KARAKÜÇÜK, S.: "Sporda Uzmanlaşmanın Önemi", Spor Yorum Dergisi, Aralık, No:33, S. 46-47, Ankara, (1987).
- 78- _____ :Tarihsel ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları, BTSGM. Yayını, Ankara, (1988).
- 79- _____:"Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Faaliyet Alanları", G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, (Özel sayı), C.7, No:1, S.65-84, Ankara, (1988).
- 80- _____ :“Rekreasyon ve Dağcılığın Rekreasyon Olarak Değeri”, I.Yüksek İrtifa ve Spor Bilimleri Kongresi, 30 Ekim-2 Kasım 1991 Bildiriler Kitabı, s.:99-103, Kayseri, (1992).
- 81- _____ :“Sporun Rekreatif Fonksiyonları”, G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.8, No:1, s.: 151-160, Ankara, (1992).
- 82- _____:“ Boş Zamanları Değerlendirme ve Sporun Topluma Yaygınlaştırılması”, Spor Yorum Dergisi, Şubat, No:64, s. 22-23,Ankara, (1993).
- 83- _____ :“Rekreasyonun Çalışma Verimine Etkisi”, II. Yüksek İrtifa ve Spor Bilimleri Kongresi 5-7 Kasım 1992 Bildirileri Kitabı, s:39-47, Kayseri, (1993).
- 84- _____ :Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme Kavram Kapsam ve Bir Araştırma, s.:4,15,44-70,85-87,97,111-137,214,305, Ankara, (1995).
- 85- KARASAR,N.: Araştırmalarda Rapor Hazırlama, 5.Basım, Ankara, (1991).

- 86- ————— :Bilimsel Araştırma Yöntemi, 6. Basım, Ankara, (1994).
- 87- KARDÜZ, A.R.: "Wolkswagen İşçisi 4 Saat Çalışacak Ya Diğerleri", Sabah Gazetesi, 6 Aralık, (1993).
- 88- KAYA, Y.K.: İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış, Bilim Yayınları, Ankara, (1989).
- 89- ————— :Eğitim Yönetimi, 5. Baskı, s.: 13,15,22,23, Ankara, (1993).
- 90- KAZGAN, G.: "Toplum Kalkınmasında Boş Zamanları Değerlendirme Yolları", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.: 24,31, İstanbul, (1966).
- 91- KILBAŞ, Ş.: "Ankara Yenimahalle ve Çankaya Gençlik Merkezlerine Üye Gençlerin Gençlik Merkezlerine İlişkin Görüşleri", Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (1987).
- 92- ————— :Gençlik ve Boş Zamanları Değerlendirme, s.:60, Adana, (1994).
- 93- KOCACIK, F.: "Eğitim Kurumu", Davranış Bilimlerine Giriş, (Ed. Enver Özkalp), Anadolu Ü.A.Ö.F. Yayın No:75, 1. Fasikül, s.:91-92, Eskişehir, (1994).
- 94- KODAMANOĞLU, N.: "Boş Zamanları Değerlendirme Semineri Açılış Konuşması" Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını, s.:1-5, İstanbul, (1966).

- 95- KOMİSYON: "Gençliğin Serbest Zaman Faaliyetleri",_I.
Gençlik Şurası, MEGSB. Yayını, s.: 1,3,4,9, Ankara, (1988).
- 96- _____ :“ Yükseköğrenim Gençliğinin Sorunları”,
I.Gençlik Şurası, MEGSB Yayını, Ankara, (1988).
- 97- KÖKNEL, Ö.: Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Cem
Yayınları, s.: 165- 170,176, İstanbul, (1979).
- 98- _____ :İnsanı Anlamak, Altın Kitaplar Yayınevi, 3.
Basım, s.: 311,320, 422,424,434,444, İstanbul, (1987).
- 99- KRAUS, R.G.: Recreation Program Planning Today, Scott,
Foresman and Company, s.:32, London, (1985).
- 100- KTB : Turistik İstasyonlarda Animasyon, Kültür ve Turizm
Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 51,
Ankara, (1983).
- 101- _____ :Bir Yörenin Turizm İmkanlarının
Değerlendirilmesi İçin Rehber, s.:4, Ankara, (1983).
- 102- KÜÇÜKAHMET, L.: Genel Öğretim Bilgisi, 3. Baskı,
Ankara, (1989).
- 103- LAFARQUE, P.: Tembellik Hakkı, (Çev. V. Günyol), 3.
Basım, Telos yayınları, s.:13,14,21,24,29, İstanbul, (1991).
- 104- LANGEN, D.: "Ruh-Akıl Dengesizliklerinde Boş Zamanları
Değerlendirme Problemi", Boş Zamanları Değerlendirme
Semineri, HSEK Yayını, s.:137-143, İstanbul, (1966).

- 105- LAWRENCE R.: "Kırsal Kesimde Yaşayanların
Rekreasyon ve Turizm Gelişimine Karşı Tutumları",
Turizmde Seçme Makaleler: 19, TUGEY Yayını, No:30, s.:1-
14, İstanbul, (1994).
- 106- MACKENZİE, R.A.: Zaman Tuzağı Zamanı Nasıl
Denetlersiniz, İlgı Yayıncılık, s.:13,14,22,23,24, İstanbul,
(1985).
- 107- MEB : Milli Eğitim Temel Kanunu, Kanun No: 1739, M.E.
Basımevi, s.: 1,2,6, Ankara, (1990).
- 108- MEGSB :Gençlik ve Zararlı Alışkanlıklar, MEGSB Yayını,
Ankara, (1986).
- 109- _____ :Gençlik ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı,
MEGSB Yayını, Ankara, (1987).
- 110- _____ :Gençlik; Beş Yıllık Kalkınma Planlarında
(1968-1988), MEGSB Yayını, Ankara, (1988).
- 111- _____ :Gençlik; Beş Yıllık Kalkınma Planları Yıllık
Programlarında (1968- 1988), MEGSB Yayını, Ankara,
(1988).
- 112- MENGÜTAY, S.: " Rekreasyonel Sporun Turizmdeki
Önemi", Turizm Yıllığı 1990, Türk Kalkınma Bankası Yayını,
s.: 75-77, Ankara, (1990).
- 113- MERİÇ, A.: "Japonya'da İşkoleğe Cop", Sabah Gazetesi, 2
Ekim, s.:7, (1993).

- 114- MİLLİYET: " Japonlar Yapay Deniz ve Plaj Yarattılar",
Milliyet Gazetesi, 28 Temmuz, (1993).
- 115- OLALI, H.: Turizm Politikası ve Planlaması, Ege
Üniversitesi Matbaası, İzmir, (1982).
- 116- OSMAY, N.: İnsan Mühendisliği, Düşün Konuş Dinle.
Kursu Mezunları Derneği Yayınları, No:2, 2. Baskı, Ankara,
(1983).
- 117- ÖZBAYDAR, S.: İnsan Davranışının Sınırları ve Spor
Psikolojisi, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, (1983).
- 118- ÖZÇELİK, D.A.: Eğitim Programları ve Öğretim, ÖSYM
Yayınları, 3. Baskı, s.: 10-13, Ankara, (1992).
- 119- ÖZDOĞAN, B.: "Birey, Toplum ve Ruh Sağlığı", A.Ü.
Eğitim Fakültesi Dergisi, C.9, No: 1-4, s.: 301-304, Ankara,
(1976).
- 120- ÖZEK, M.: "Ruhbilim Açısından Aylaklık", Boş Zamanları
Değerlendirme Semineri, HSEK Yayını ,s.: 97-106,İstanbul,
(1966).
- 121- ÖZER, A.: "Anayasa'da Gençlik, Devlet Bakanlığı ve
Erciyes Üni. Türk Toplumunu ve Gençlik Sempozyumu
Bildirileri, s.:35-39, Kayseri, (1989).
- 122- ÖZGÜÇ, N.: Turizm Coğrafyası, İ.Ü. Yayını, s.:1,2,3,
İstanbul, (1984).

- 123- ÖZKAN, İ.: "Gençliğin Akademik Başarısını Etkileyen Zihinsel ve Ruhsal Faktörler", S.Ü.I. Milletlerarası Gençlik Kongresi (Tebliğler) S.Ü. Yayınları No:48, s.: 225-229, Konya, (1988).
- 124- ÖZÖNDER, C.: "Yükseköğretim Gençliğinin Beklenti ve Problemleri", Devlet Bakanlığı ve Erciyes Üni. Türk Toplumunu ve Gençlik Sempozyumu Bildirileri, s.: 41-48, Kayseri, (1989).
- 125- ÖZÖNDER, H.: " Gençlik Çağında Hobinin Önemi", S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi, S.Ü. Yayınları No:44, s.: 117-122, Konya, (1988).
- 126- SAYLAN, T.: "Sağlıklı Yaşam", Yaratıcı Toplumda Sağlıklı Eğitim, s.:233, Basımyeri yok, (1990).
- 127- SERGEN, S.: "Tiyatro ve Gençlik", S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi (Tebliğler), S.Ü. Yayınları No:44, s.:123-126, Konya, (1988).
- 128- SEZER, E.: "Uyuşturucu", Gençlik ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, MEGSB Yayını, s.:110, Ankara, (1987).
- 129- SEZGIN, İ.: G.S. Bakanı İsmet Sezgin'in Gençlik Sorunları İle İlgili Konuşmaları, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Yayını, s.: 7,8, Ankara, (1971).

- 130- SEZGİN, S.: "Türk Toplumunun Rekreasyon Alışkanlıkları İstanbul Örneği", Doktora Tezi, M.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (1987).
- 131- TEZCAN, M.: "Boş Zaman Eğitimi ve Eğitim Politikamız", A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, C.9, No:1-4, s.: 403-414, Ankara, (1976).
- 132- _____:Gençlik Sosyolojisi Yazıları, Gündoğan Yayınları, s.: 149-238- 240, Ankara, (1991).
- 133- _____ :Eğitim Sosyolojisi, 6. Baskı, s.: 30,40,53,143,238,253, Ankara, (1991).
- 134- _____ :Boş Zamanlar Sosyolojisi, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Yayınları, No: 174, s.: 86, Ankara, (1993).
- 135- _____ :Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi, Atilla Kitabevi, s.: 9,25- 27-30,44,74-76,79,80,83,116-118,124,134,138, Ankara, (1994).
- 136- TOLAN, B.: Sosyoloji, Adım Yayıncılık s.: 146,298, Ankara, (1993).
- 137- TOSKAY, T.: Turizm; Turizm Olayına Genel Yaklaşım, Der Yayınları, 3. Basım, İstanbul, (1989).
- 138- TÖR, V.N.: " Boş Zamanları Değerlendirmede Telkin Vasıtalarının Rollerini", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, HSEK yayını, s.:61- 76,İstanbul, (1966).
- 139- TUGEV : Rekreatif Liderlik, TUGEV yayını, s.:1,2,3, İstanbul, (1990).

- 140- ULUTAK, İ.: "Kitle İletişim Araçları ve İletişim Organlarının Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri Açısından Bir Yükseköğrenim Kurumunda Sınanması, AÖF. Örgün Bölümleri Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Ü. Sosyal Bil. Ens. Eskişehir, (1988).
- 141- ULUUTKU, N.: " Uyuşturucu Madde ve Alkol Alışkanlıkları", Gençlik ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, MEGSB. Yayını, s.:38, Ankara, (1987).
- 142- UZ, M.A.: "Alkol ve Uyuşturucu Mücadelesinde Alınacak Tedbirler", Gençlik ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, MEGSB Yayını, Ankara, (1987).
- 143- UZUNOĞLU, S.: "Zaman Sermayesi", Zaman Gazetesi, 13-27 Nisan, (1992).
- 144- ÜNVER, Ö. ve Diğerleri: 12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları, MEGSB Yayını, s.:2, 213-277, Ankara, (1986).
- 145- VARIŞ, F.: Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler, 5. Baskı, Alkım Kitapçılık, s.:13, 14,15, Ankara, (1994).
- 146- WUEST, D.A. and Bucher, C.A.: Foundations of Physical Education and Sport, the C.U. Mosby Company, s.:14,63, Soint Louis, (1995).

- 147- YURTKUR: Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi Sonuçları, Yurtkur Yayını, No:3, Ankara, (1967).
- 148- _____ :1992-1993 Öğretim Yılında Yurtlarda Serbest Zaman Etkinlikleri, Ankara, (1993).
- 149- YÜKSEL, N.: Türkiye'de Gençlik Sorunları ve Çözüm Yolları, 2. Baskı, s.:42,45, İstanbul, (1989).

EK : 1

Sevgili Öğrencimiz

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Programı dahilinde gerçekleştirmeye çalıştığımız “Yükseköğrenim Kredi ve yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Kalan Bayan Öğrencilerin Boş Zaman Değerlendirme Sorunları”na yönelik araştırmamız için, sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayız.

Bu konuda anketimize vereceğiniz samimi ve içten cevaplarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

BOŞ ZAMAN: Okula gidiş-geliş, okulda geçen zorunlu süre ve yaşamamız için gerekli (uyku, yemek, temizlik vb.) eylemler için ayırdığınız süre dışında kalan ve bağımsız-bağlantısız kullanılan zaman dilimidir.

BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME: Boş zamanın severek ve isteyerek seçilen çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesidir.

Saygılarımla

Sibel ARSLAN

1. Yaşınız ? () 18-20 () 21-23 () 24-26 () 27 ve yukarısı

2. Hangi çevrede yetiştiniz? () Kırsal () Kentsel

3. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul

() Lise () Üniversite () Lisansüstü

4. Öğrenim gördüğünüz lise türü nedir?

() Devlet Lisesi () Özel Lise () Anadolu veya Fen lisesi

() İmam-Hatip Lisesi () Meslek Liseleri (Ticaret, endüstri, meslek vb.)

() Başka (belirtiniz).....

5. İlk-Orta- Lise öğreniminiz süresince yatılı yurttta kaldınız mı?

() Evet () Hayır

6. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

() Çalışmıyorum () Yalnız hafta sonu çalışıyorum

() Yarım gün çalışıyorum () Haftada birkaç gün çalışıyorum

() Kısmen kendi işimde çalışıyorum () El emeğimi değerlendiriyorum

Başka (belirtiniz).....

7. Günümüz koşullarına göre ekonomik durumunuz nasıldır ?

() Çok iyi (İstediğim gibi para harcayabiliyorum)

() İyi (İhtiyaçlarımı karşılamakta güçlük çekmiyorum)

() Orta (Ancak ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum)

() Zayıf (İhtiyaçlarımı tam karşılayamıyorum)

() Çok zayıf (İhtiyaçlarımı karşılamakta çok güçlük çekiyorum)

8. Öğreniminizi hangi alanda sürdürüyorsunuz?

Sosyal Bilimler Fen Bilimleri Sağlık Bilimleri Diğer

9. Okuldaki genel başarı dereceniz nedir?

Çok iyi İyi Orta Zayıf Çok zayıf

10. Size göre boş zamanları değerlendirmenin akademik başarıya nasıl bir etkisi vardır?

Başarıyı artırır Başarıyı düşürür Hiçbir etkisi yoktur

11. Kaç yıldır yurttaki kalıyorsunuz?

1 yıl 2-4 yıl 5 yıl ve daha fazla

12. Okuldaki ders saatleriniz ve yapmak zorunda olduğunuz gerekli aktiviteler dışında (uyku, beslenme, temizlik, okula gidiş-geliş vb.) ortalama günde kaç saat boş zamanınız kalmaktadır?

Hiç kalmıyor 1-2 Saat 3-4 Saat
 5-6 Saat 7-8 Saat 8 Saatten fazla

13. Kendinize ayırabileceğiniz boş zamanınız yeterli mi, daha fazlasına sahip olmak ister misiniz?

Yeterli, istemem Yetersiz, isterim

14. İlk-Orta-Lise öğreniminiz süresince boş zaman etkinliklerinizde bulundunuz mu? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

Müzik, tiyatro, halk oyunları vb. Spor El işleri

Hiç bulunmadım.

Başka (belirtiniz).....

15. Boş zaman etkinliklerine hangi sıklıkla katılabiliyorsunuz?

Yaklaşık haftada : () 1 gün () 2 gün () 3 gün

() 4 gün () 5 gün () 6 gün () 7 gün

16. Yurttan kalmaya başladıktan sonra, boş zaman alışkanlıklarınızda ne tür değişiklikler oldu ?

() Etkinliklere katılımım arttı () Etkinliklere katılımım azaldı

() Hiçbir değişiklik olmadı

17. Kaldığınız yurttan boş zamanları değerlendirmeye yönelik hangi etkinlik türleri bulunmaktadır?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

() Salon sporları (veleybol, hentbol, basketbol) () Masa tenisi

() Uzakdoğu sporları (Judo, taekwon-dö vb.) () El sanatları (el işleri

() Cimnastik-aerobik resim vb.)

() Okuma salonu-kütüphane () Tiyatro

() Halk oyunları () TV Salonu

() Sinema salonu () Gezi-eğlence

() Müzik () Yabancı dil kursu

() Bilgisayar kursu () Badminton

() Satranç

Başka (belirtiniz).....

18. Kaldığınız yurttta en çok hangi etkinliklere katılabiliyorsunuz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Salon sporları (veleybol, hentbol, basketbol)	☐ Masa tenisi
☐ Uzakdoğu sporları (judo, taekwon-do vb.)	☐ El sanatları (el işleri, resim vb.)
☐ Cimnastik-aerobik	☐ TV salonu
☐ Okuma salonu-kütüphane	☐ Gezi eğlence
☐ Halk oyunları	☐ Yabancı dil kursu
☐ Sinema salonu	☐ Badminton
☐ Müzik	☐ Tiyatro
☐ Bilgisayar kursu	
☐ Satranç	Başka (belirtiniz).....

19. Yurttta, istediğiniz boş zaman etkinliklerine yeterince katılabiliyor musunuz?

- Evet, katılabiliyorum Hayır, katılamıyorum

20. Eğer, boş zaman etkinliklerine yeterince katılamıyorsanız bunun nedeni size göre aşağıdakilerden hangileridir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Boş zamanları değerlendirme gibi bir alışkanlığımı yok
- Araç-gereç, malzemeler yeterli değil
- Etkinlikleri düzenleyecek yetkililer konuyla ilgili değil (tesis amiri vb.)
- Etkinlikleri yürütecek çalıştırıcı yok (eğitimci, antrenör vb.)
- Boş zamanları değerlendirme isteklerimizle ilgilenen yok
- Yurttta istediğim tür etkinlik yok
- Programları bana uymuyor
- Tesisler sürekli kapalı
- Tesisler yeterli değil
- Başka (belirtiniz).....

21. Kaldığınız yurttta, aşağıdakilerden hangileri düzenlenirse katılmak istersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Edebiyat toplantıları (okuma, şiir günleri vb.)	☐ Film gösterilmesi
☐ Sergiler (el işleri, resim, fotoğraf vb.)	☐ Yabancı dil kursu
☐ Tiyatro etkinlikleri	☐ Doğa yürüyüşleri
☐ Spor etkinlikleri	☐ Eğlence geceleri
☐ Geziler	☐ Konferans
☐ Müzik etkinlikleri	☐ Bilgisayar kursu
☐ Halk oyunları	☐ Konser

Başka (belirtiniz).....

22. Yurttta bulunan tesislerin istenilen düzeyde kullanılabilmesi için sizce neler gereklidir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Eğitilmiş personel
- Programların uygun saatlere ayarlanması
- Öğrencilere boş zaman değerlendirme etkinliklerinin önemini anlatılması

Tesislerin işleyecek duruma getirilmesi

Başka (belirtiniz).....

23. Kaldığınız yurtdun dışında herhangi bir boş zaman değerlendirme etkinliğine katılıyor musunuz?

- Evet, katılıyorum Hayır, katılmıyorum

24. Cevabınız Evet ise, aşağıdaki etkinliklerden hangilerine katılmaktasınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Spor	☐ Müzik
☐ Sinemaya gitmek	☐ Eğlence yerlerine gitmek
☐ Yabancı dil kursu	☐ Güzel Sanatlar (resim, heykel, seramik vb.)
☐ Tiyatro	☐ Bilgisayar kursu

Başka (belirtiniz).....

25. Yukarıdaki etkinliklere en çok nerede katılmaktasınız?

() Özel tesislerde () Kamuya ait tesislerde () Okulumuzdaki tesislerde
Başka (belirtiniz).....

26. En çok katıldığınız boş zaman etkinliklerini hangi nedenlerle seçmektesiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- () En iyi yapabildiğim ve yeteneklerime uygun olduğu için
() Arkadaşlarla birlikte olabiliyorum
() Fazla para harcamamı gerektirmiyor
() Yurtta başka bir etkinlik yok
() Etkinliklere katılmamı engelleyecek çevre ve aile baskısı yok
() Etkinlik merkezine kolayca ulaşabiliyorum
() Güzel bir ortam var
() Etkinlik yapabileceğim, tesis, araç-gereç müsait.
() Programları bana uyuyor

Başka (belirtiniz).....

27. Boş zaman etkinliklerinin tümünü düşündüğünüzde, bu etkinlikler genellikle sizde nasıl bir etki bırakıyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- () Dinlendirici buluyorum
() Eğlenceli ve heyecan verici buluyorum
() Eğitici buluyorum
() Rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı buluyorum
() Farklı yaşantılar buluyorum
() Çevrem genişliyor
() Derslerin baskısından kurtuluyorum
() Mutlu edici ve zevk verici buluyorum
() Sağlığıma olumlu etki yapıyor
() İnsanlarla daha kolay ilişki kurabiliyorum
() Sosyal statü sağlıyor

Başka (belirtiniz).....

ÖZGEÇMİŞ

1971 Yılında Ankara'da doğdum. İlkokul, ortaokul ve liseyi Ankara'da bitirdim.

Uzun süre Judo ve Taekwon-do ile aktif olarak ilgilendim, ve çeşitli başarılar elde ettim.

1992 yılında, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden mezun oldum.

Halen Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans Öğrenimi yapmaktayım.